

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo, prosveto in politiko

Poslanje Dnevnik
v poštni
izdaja ob 4. jutraj.
Stane mesečno Din 15.—; za po-
sredstvo Din 4.— opredeljeno.
Oglas po tarifi.
Uredništvo:
Ljubljana, Kraljeva ulica št. 5/L
Telefon št. 2071 in 2004, ponoči tudi
št. 2034.
Rekopis se ne vrača.

Upravništvo: Ljubljana, Prešernova
ulica št. 54. — Telefon št. 2034.
Izredni oddelki: Ljubljana, Preše-
rnova ulica št. 4. — Telefon št. 2098
Podružnici: Maribor, Aleksandrova
št. 13 — Celje, Aleksandrova cesta
Račun pri poštnem črt. zavodu: Ljub-
ljana št. 11.345 - Praha čisto 78.180.
Wien, Nr. 305.341.

Ljubljana, 24. septembra.

Danes se je v Beogradu sestal širši glavni odbor radikalne stranke, da razčisti notranji konflikt, ki razjeda NRS, odkar se je lani popel bivši disident Velja Vukičević na mesto predsednika vlade ter je po stari beograjski navadi s tem dobil tudi patent za voditelja stranke. Kako si je Vukičević zamislil izvršitev svojega načrta, so pokazale volitve, kjer je s pomočjo policijskega aparata zdecimiral svoje protivnike v stranki ter si ustvaril v radikalnem klubu poslušno, od njega odvisno večino. S pomočjo te večine je bil živahno na poslu, da zruši avtoriteto glavnega odbora stranke, v katerem so prevladovali njegovi nasprotniki ter »reorganizira« NRS tako, da bi on postal naslednik Nikole Pašića.

Verjetno je, da bi se bili Vukičevići na načrti posrečili, da se ni zgodil umor v Narodni skupščini, ki je celemu svetu odkril grozoto Vukičevićevega režima ter dokazal moralno nemogočnost njegovih ambicij v radikalni stranki. Vukičevići nasprotniki v glavnem odboru, zavedajoč se, da utegne ta nesrečni politični potegnitvi za seboj v prepad celo stranko, so se končno vendarle odločili, da izžvejo odločilno bitko. Ne vemo še, ali ne bo sredi srditeja boja morda vendarle zopet prišlo do enega onih gnilih kompromisov, s katerimi so se zadnja leta lepipli tudi navidezno najnačelnnejši konflikti med radikali.

Vsekakor je skepticizem upravičen. Javnost se je že dobro navadila ocenjevati radikalne razprtije s stališča »gluha vkup štrihla«. Tokrat pa se vendar zdi, da bo borba vsaj, kolikor se g. Vukičevića samega tiče, šla do konca. Tak je vsaj vtis prve seje širšega glavnega odbora.

Ogromni interes, ki ga vzbuja zasedanje najvišje radikalne strankarske instance v vsej državi, je razumljivo. Ne gre le za edinstvo radikalne stranke, temveč je z Vukičevićevo afero postavljen pred vprašanje stranke tudi problem, ali je NRS moralno in politično sposobna sodelovati pri razčiščenju in rešitvi naše nacionalne in državne krize. Vukičević je stranko zapletel v umorstvo 20. junija. V njenem imenu je privedel režim najbrezvestnejše hegemonije do neznoznega vrhunca, iz njenih vrst se je dvignil morilec, strankina avtoriteta je bila angažirana, da se je pokrivalo vse, kar se je dogodilo pred nesrečnim 20. junijem in kar mu je sledilo, z njeno pomočjo se je neznožno stanje po 20. juniju držalo in še poostrovalo. O tem ne more biti diskusije, da glavni delež stranske odgovornosti za današnje stanje v državi pada na NRS.

Velika nesreča za državo je bila in je, da se dosedaj v Srbiji še ni našel niti eden politični voditelj, ki bi se upal jasno, odkrito in odločno zavzeti pravilno stališče v usodnem konfliktu, ki je jubilarno leto naše države pretvoril v leto nesreče in žalosti. Kar smo dosedaj čuli iz ust srbijskih politikov, je bilo le nepoznanje, nerazumevanje in ozkosrčna sebičnost. Tu pa tam — res je — so se javili poedinci, ki so privatno, zaupno priznali upravičenost borbe KDK, zabeležili smo mogli tudi nekatere javne nastope srbijskih politikov, ki so obsojali današnji režim. Toda z besedami se ne da nič več opraviti. Treba je dejanj in kdor obsoja, kar se je zgodilo in spoznava, kaj je treba storiti, ta mora tudi izvajati konsekvence. In tudi to nič ne pomaga, če poedinci »brezobvezno« pokažejo svoje simpatije za pokret KDK, angažirani se morajo politični voditelji in na plan morajo stopiti politične organizacije.

S tega vidika gleda jugoslovenska javnost na zasedanje glavnega odbora NRS. Z največjo pozornostjo pričakuje, ali bo vodstvo NRS se pokazalo na višini situacije, ali se bo pokazalo sposobno za politiko široke koncepcije. Izločitev g. Vukičevića je simpatična gesta, toda morda NRS morajo storiti mnogo več. Oni morajo moralno in politično očistiti svojo stranko, morajo z energično kretnjo presekati zunanjo in notranjo zvezo s sistemom 20. junija, morajo odločno se postaviti na pot, ki edina vodi do likvidacije težkega konflikta, ki danes razjeda narod in državo.

Otvoritveni govor g. Ace Stanojevića poznamo danes le v izvlečku. Priznavamo, da je v njem izrečena marsikatera pametna beseda in da so v njem priznanja, ki tvorijo lepo satisfakcijo za pokret KDK. Toda zdi se nam, da manjka izvajanjem g. Stanojevića tista odločnost, ki ustvarja jasne situacije. Še nam ni jasno, ali hoče glavni odbor NRS izvesti le interno obračunavanje z g. Vukičevićem ter z novo utrjeno avtoriteto nadaljevati v bistvu staro radikalno politiko, ali pa je res načelila na spoznanja, da danes ne gre le za strankarske račune, temveč da je v ospredju račun države.

Nadaljnje razprave v glavnem odboru NRS nam bodo prinesle polno jasnost.

Odločilni dnevi za radikalno stranko

Bitka med glavnim odborom in Veljo Vukičevićem. — Seja širšega glavnega odbora. — Ogromna večina proti Vukičeviću. — Aca Stanojević o 20. juniju in o zahtevah KDK

Beograd, 24. septembra p. V prostorih Zemaljske banke se je danes pričelo zasedanje širšega glavnega odbora radikalne stranke, ki tvori, kadar kongres stranke ne zbruje, najvišjo strankarsko instanco. Glavna naloga zasedanja je, da končno odločno razčisti odnose med glavnim odborom in tkzv. Vukičevićevo frakcijo. Tako glavni odbor, kakor pristaši Velje Vukičevića so se že dolgo časa pripravljali na to sejo, ki naj odloči, čigar politiki bo sledila celokupna radikalna stranka.

Že v soboto in v nedeljo so prispeli v Beograd številni delegati. Glavni odbor je pozval na sejo delegate vseh onih organizacij, ki so od glavnega odbora priznane. Vukičevići pa so tudi na svojo pest pozvali delegate tkzv. policaj-radikalnih organizacij, ki jih je osnoval Vukičević v namenu, da bi izpodrinili glavni odbor in se polastili vrhovnega vodstva stranke. Iz Slovenije je pozval glavni odbor za okrožje Ljubljana-Nov mesto dr. I. Sajovica, odvetnika v Kočevju, za Ljubljano-mesto, muzejskega direktorja in bivšega ministra dr. Nika Župančiča, za mariborsko okrožje pa industrijalca Ivana Tavčarja iz Maribora. Vukičevići so poklicali v Beograd kot delegata odvetnika dr. Azmana iz Ljubljane.

Zakulisna borba za večino

Že včeraj se je opazilo, da so pristaši glavnega odbora v veliki večini. Velja Vukičević je razvijal živahno agitacijo, da bi pridobil kar največ delegatov na svojo stran. Manever pa mu ni uspel. Že včeraj, posebej pa danes je glavni odbor sprejel nešteto brzojavov od organizacij NRS, ki so značilne za razpoloženje volilnih mas. Skoraj vse brzojavke končujejo z zahtevom o izključitvi Velje Vukičevića. nekatere organizacije pa celo zahtevajo, naj se ga izžene v Ameriko. Zjutraj pred pričetkom seje širšega odbora je sklical Velja Vukičević v radikalni poslanski klub konferenco delegatov svojih organizacij, na kateri so razpravljali o stališču, ki naj ga zavzamejo na seji širšega odbora. Videč, da je večina na strani glavnega odbora, so se dogovorili, da bodo skušali izsiliti verifikacijo svojih mandatov, obenem pa raj bi se že pri volitvi verifikacijskega odbora izjavilo bojno glasovanje, da bi bilo mogoče ugotoviti razmerje moči.

Govor Ace Stanojevića

Ob 9.30 so se zbrali delegati 68 po številu v prostorih Zemaljske banke. Sejo je otvoril Aca Stanojević z daljšim nagovorom. Ker je to prva seja širšega glavnega odbora po smrti Nikole Pašića, se je Aca Stanojević v svojem govoru najprej spomnil umrlega predsednika stranke, povdarjajoč, da je stranko s smrtjo Pašića zadela težka izguba in da bo treba mnogo časa, predno bo našla v svojih vrstah človeka, ki mu lahko poveri nasledstvo. Zaenkrat je glavni odbor vrhovna oblast v stranki.

Aca Stanojević je nato v daljših izjavah orisal vlogo radikalne stranke v državni upravi od osvobođenja do danes. Po smrti Nikole Pašića je nastalo v stranki tako stanje, ki ga ne more želeli noben dober radikal. Govorec o poedinih vladah je Aca Stanojević nenavadno ostro obsodil politiko Velje Vukičevića, ki je z ustvarjanjem novih ilegalnih organizacij zlorabo vladne moči in državnih organov delal proti glavnemu odboru in korak za korakom rušil avtoriteto stranke na vseh poljih, zlasti pa v upravi države. Med drugim je omenjal, da je morala rad stranka prepustiti drugim zunanjim ministrstvom, nato še notranje in nazadnje še celo ministrsko predsedstvo, da ravna mora nositi stranka ves obdobje, ki je na krmlju. Prehajajoč na dnevi red je naglašal, da je širšemu glavnemu odboru v svrhu sanacije teh nevezdržnih razmer predlagana revizijska statuta in programa.

Govorec o splošni politični situaciji se je Aca Stanojević dotaknil tudi dogodkov 20. junija ter izjavil med drugim:

»Sedaj hočem govoriti o vprašanju, ki ne zanima samo vas, marveč vso državo. Pozornost vse javnosti se je ustavila na zločinu v domu narodnih predstavnikov, ki ga bomo še dolgo pomnili. Dogodek je ne navaden in po svojih vzrokih, i po načinu kako je bil izvršen, kakor tudi po kraju, kjer je bil izvršen. Vse to je izzvalo boleste občutke ne samo radi tega, ker je bila ustvarjena atmosfera, v kateri je govornik moral argumentirati orožje, in ker so bila uničena dragocena življenja zaslužnih in domovini potrebnih ljudi, marveč tudi zato, ker so bili s tem porušeni normalni odnosi s Hrvati in le nastal nezadržan nemir, ki mu je treba čimprej nameniti konec. Ob izkrenem žalovanju vsega naroda globoko ganjeni tudi mi, radikalna menadamentalna žrtev.

»Še pod vplivom tega dogodka,« je nadaljeval Stanojević, »premišlja naš narod sedaj samo o tem, kaj bo z njegovo dra-

goceno pridobitvijo, z državo, koje dobrobit mora biti nam vsem najvišja skrb. V tej smeri moramo iskati izhoda v bratskem sporazumu s Hrvati, ki smatrajo, da so zapostavljeni, neenačopravni, eksploatirani, izžvani in užaljeni. Pokazati jim moramo, da na naši strani ni razpoloženja, niti volje, niti želje, da bi bil v naši skupni državi kdorkoli upravičeno nezadovoljen. Z uvidenostjo in mirno presojo pričakuj naš narod sporazumne predloge, ki bodo zadovoljili brate Hrvate in ohranili edinstvo našega naroda in naše države. Od vodilnih krogov na eni in na drugi strani le odvisno, da pravilno ocenijo današnje razmere in presodijo, kaj je mogoče in kaj ne in da temu primerno določijo svoje zahteve, da na ta način omogočijo tako zelo potreben sporazum. Radikalna stranka je bila stalno na liniji bratskega sporazuma s Hrvati in je sklenila z njimi sporazume, delala z njimi skupno in kljub prehodnim težkočam je v skupnih naporih uspešno storila mnogo koristnega za državo in narod. Mi moramo le iskreno obžalovati, da te kombinacije ni bilo mogoče vzdržati delj časa. Naša stranka stoji tudi sedaj na tej liniji in bo sprejela vsako osnovo za sporazum in skupno delo, ki jo je mogoče sprejeti. Upam in verjem sem, da ste tudi vi enakega mnenja in da v vprašanju odnosa s Hrvati med nami ne bo razlike.

Delegati so z viharim odobravanjem sprejeli njegova izvajanja ter mu priredili dolgotrajne ovacije.

Prvi spopad pri verifikaciji

Nato se je prešlo na verifikacijo mandatov. Aca Stanojević je predlagal v verifikacijski odbor Krsto Milečica, Božo Maksimovića, M. Trifunovića in Nikolo Uzunovića. Pri tej priliki so Vukičevići izzvali bojno glasovanje na ta način, da je Stepo Kobasić predlagal za verifikacijski odbor druge člane. Za njegov predlog, ki ga je staval Aca Stanojević brez debate na glasovanje so glasovali samo štirje delegati in je bil sprejet Stanojevićev predlog. Dopoldanska seja je bila s tem zaključena.

Popoldne ob 3.30 se je seja nadaljevala s poročilom verifikacijskega odbora. Verificiranih je bilo 57 mandatov, med temi tudi vsi trije slovenski delegati, ki jih je pozval glavni odbor. 11 mandatov je bilo osporenih, Med temi so med drugimi Miloš Vukičević, sin Velje Vukičevića, ki ga je kakor znano hotel Vukičević pri zadnjih volitvah vtihotati v Narodno skupščino, nadalje mandat bivšega ministra Stankovića posl. Milašinovića in beograjskega velikega župana (!) Račića. Verifikacijski odbor je zastopal mnenje, da niso predstavniki legalnih organizacij, deloma pa so bili omenjeni delegati že svojočasno izključeni iz radikalne stranke. O poročilu verifikacijskega odbora se je razvila dolgotrajna in izredno ostra debata. Vukičevići so protestirali proti odklonitvi njihovih delegatov ter so vprižarjali kljub svoji maloštevilnosti velikanski hrup, hoteč na ta način ovirati razpravo. Pristaši glavnega odbora so jih krepko zavračali in so zlasti delegatje iz notranosti države vporabili to priliko za najostrejšo kritiko Velje Vukičevića in njegovega režima naglašajoč, da so si pridobili svoje mandate le s pomočjo policije in s tativami volilnih krogov. Verifikacijska debata je trajala do 7. zvečer in so bili vsi nesporni mandati verificirani, dočim se bo o spornih mandatih razprava jutri nadaljevala.

Poročilo o politični situaciji

Nato je posl. Ranko Trifunović prečital poročilo ožjega glavnega odbora o položaju stranke od Pašićeve smrti do današnjega dne. Poročilo navaja delovanje stranke v vladi, našteva njeno delo na zakonodajnem polju in v vseh drugih upravnih panogah. Zlasti obširno se bavi poročilo s sporom med glavnim odborom in Vukičevićevo frakcijo ter ostro napada Vukičevićevo režim. Poročilo naglašja, da si je glavni odbor vedno prizadeval rešiti te spore mirnim potim in je prožil Vukičeviću roko v spravo. Vukičević pa je šel preko tega in je začel ustanjavljati svoje posebne organizacije ter je privedel s svojim režimom stranko v nevezdržen položaj. Poročilo naglašja, da nosi Vukičevićevo režim odgovornost za krvavi zločin 20. junija. Vukičevićevega vlada je sabotirala parlament in omalovala njegovo delo ter rušila avtoriteto parlamentarnega Poročilo končuje s konstatcijo, da je žalostna posledica takega Vukičevićevega početja razkol med Srbi in Hrvati ter naglašja, da mora glavni odbor storiti vse, da pride ponovno do bratskega sporazuma s hrvatskim narodom.

Seja je bila nato zaključena. Jutri dopoldne bo pričela debata o tem poročilu v zvezi z razpravo o politični situaciji.

Ogromna požarna katastrofa v največjem madridskem gledališču

V nedeljo zvečer je v Madridu požar upepelil ljudsko gledališče in nato še 15 palač. — Nad tisoč žrtev. — Grozoviti prizori v nepopisni paniki. — Splošno narodno žalovanje v Španiji

Madrid, 24. septembra g. Sinoči je pogorilo največje špansko gledališče, znani Theater Noveadades na Toledski cesti v Madridu. Požar je povzročil katastrofo, ki je gotovo ena največjih v zadnjih letih. Če ne sploh največja, kar so jih je doslej pripetilo Gledališče je bilo v času katastrofe nabit polno, ker je bila nedelja in se je vrhu tega vršila še premijera. Gledališče je bilo najstarejše na španskem. Imelo je 6 balkonov, odnosno galerij in 3110 sedežev. Zato je katastrofa zahtevala ogromno število žrtev. Kako je požar prav za prav nastal, doslej še ni ugotovljeno.

Med zadnjim odmorom

Kmalu po 9. zvečer je nenkrat izbruhnil na odru požar. Plameni so v hipu zajeli vse kulise in garderobe. Uslužbenci so si prizadevali, da bi spustili železno varnostno zaveso, toda preden jih je to uspelo, se je požar razširil tudi že v gledališko dvorano in v par minutah zajel vse poslopie.

Prvi so opazili požar gledalci na galeriji. Ljudi se je polastilo nepopisno razburjenje, ki se je kmalu nato spremenilo v grozno paniko. Z galerij in z balkonov so ljudje plezali po stebrih navzdol, drugi pa so poskakali v divjem strahu med gledalce v parterju, kar je splošno zmešnjavo še povečalo. Odigravali so se nepopisni prizori. Plameni so zajeli dekoracije v ložah in na galeriji, a kmalu so začele goreti tudi obleke prestrašene publike, ki je z vseh strani drvela proti izhodu.

Pred izhodi je nastala že takoj v začetku grozna gneča, v kateri je bilo mnogo ljudi poohojenih. Ko pa se je ogenj razširil tudi na gledalce same in ko so

Ljudje kakor žive baklje

tekali sem in tja, je bila vsaka rešitev izključena. Pred izhodi so se nagromadile cele gomile človeških trupel, preko katerih so si močnejši skušali priboriti izhod. Med prasketanjem ognja so se mešali obupni kriki ožganih in poohojenih. Strašni prizori so se odigravali na najvišjih sedežih in po stopnicah. Iz strahu pred grozno smrtjo v dimu in plamenu so ljudje pobesneli in se brezobzirno borili za izhod, pri čemer je bilo zmečkanih in poohojenih zlasti mnogo ženski in otrok. Le majhnemu številu obiskovalcev gledališča se je posrečilo rešiti si življenje. Vsi drugi so našli mukopolno smrt v dimu in plamenih.

Število žrtev,

ki jih je zahtevala ta grozna katastrofa, se doslej ni moglo ugotoviti niti približno. Računa pa se, da je našlo smrt preko 1000 ljudi. V bolnicah leži 370 ranjencev, ki imajo večinooma smrtonosne opekline in druge poškodbe. Večina od njih se bori s smrtjo in zdravniki nimajo upanja, da jih bo še polovica dočkala jutrišnjega dne. Mnogo ranjencev je umrlo že med prevozom v bolnico. Trupla, ki so jih rešili iz gorečega poslopja, so prenesli v bližnjo cerkev, kjer leži na mrtvaškem odru.

15 strahovito ožganih in razmesarenih trupel.

Kolikor se je dalo doslej ugotoviti, se od gledalcev na IV., V. in VI. galeriji ni rešil nihče.

Med požarom se je pojavil vrhu tega še veter, zaradi česar ogenj ni ostal omejen samo na gledališče, marveč se je razširil tudi na vsa sosednja poslopja, tako da je bilo okrog polnoči

v plamenih 15 hiš.

Po polnoči so gasilci, ki jim je prihitelo na pomoč vojaštvo, opustili nadaljnje gašenje požara v gledališču, ki je pogorelo do tal ter se omejili na lokaliziranje požara, da se ni razširil na ves del mesta. Štiri večnadstropne stanovanjske hiše so skoraj popolnoma pogorele, pri ostalih pa je požar uničil krov in gornja nadstropja. Prebivalci teh hiš so se še pravčasno rešili.

Sele danes proti polnočevu je bil ožen popolnoma pogasjen, nakir so začeli gasilci in vojski razkopavati razvaline popolnoma uničenega gledališča. Goreče poslopje se je popolnoma sesulo tako da je ostal samo še kup razvalin. Obstoja bojazen, da sploh ne bo mogoče ugotoviti, koliko žrtev je prav za prav zahtevala katastrofa. Tekom popoldneva so izkopali izpod razvalin cel kup ožganih kosti, o katerih ne ve nihče, komu so-nekoč pripadale. Rešila dela so zelo otežkočena. Na stopniščih in po hodnikih pred vhodi so celi kupi ožganih trupel. Najgroznejšo sliko pa nudi parter, kamor se je sesula goreča streha ter

nokopala pod seboj gotovo 100 ljudi.

Pod razvalinami so našli samo še kupe zoglenelih in strahovito razmesarenih trupel, ki jih sploh ne bo mogoče identificirati.

Razkopavanje razvalin

bo trajalo več dni. Do večera so izkopali

izpod razvalin še 220 trupel poleg celega kupa kosti, ki so jih spravili v 15 krst.

Madrid, 24. septembra s. V državni bolnici so uredili posebno dvorano za identificiranje žrtev. V okolici pogorišča vlada še vedno velika vročina in so dela tudi zaradi tega zelo otežkočena. Število ranjencev, je naraslo do večera na 400.

Gledališče je bilo zgrajeno leta 1850. in je bilo pravo madridsko ljudsko gledališče. Prostora je imelo za 3100 ljudi. Ker so bile vstopnine zelo nizke, je bilo gledališče kakor običajno tudi sinoči razprodano. Po vsej Španiji je bila ogromna katastrofa, ki daleč presega znani gledališki požar pred 30. leti na Dunaju, vzbudilo splošno narodno žalovanje.

Pogreb doslej identificiranih žrtev se bo vršil jutri na državne stroške.

Madrid, 24. septembra g. Iz razvalin gledališča so do sedaj potegnili 100 trupel. Nad 600 ljudi je iskalo zdravniške pomoči. Vzrokov katastrofe še vedno niso mogli točno ugotoviti. Zdi pa se, da je bil kratek stik le posledica ognja, kar je povzročilo še večjo paniko med občinstvom. Reševalna dela gasilcev so bila otežkočena vsled tega, ker je v dohodih do parterja vladala popolna tema. Gasilci so morali pripeljati žaromete, kar je trajalo precej časa. Po čudnem naključju so izpod razvalin potegnili nekaj otrok, ki so samo neznatno opraskani in so se očividno zadušili v dimu. General Primo de Rivera si je davi dvakrat ogledal kraj nesreče. Na raznih krajih po mestu so zgrajene zasilne rešilne postaje, kjer se nabira na stotine ljudi, ki vprašujejo po svojcih. Najbolj tragični so prizori v improvizirani ogromni mrtvašnici, kjer iščejo sorodniki svoje med žrtvami.

Za 100 milijonov mark lokomotiv, vagonov in mostov

Berlin, 24. sep. h. Nemški jekleni trust je prevzel izdelavo 130 modernih lokomotiv za Jugoslavijo. Razen tega bo dobaval mnogo železniških vagonov, mostov in drugega. Za te nabave so bile stavljenе tri ponudbe, in sicer ameriška in dve nemški. Ponudba nemškega jeklenega trusta je bila najugodnejša. Celokupne nabave znašajo zaenkrat 100.000.000 mark in bodo po neznem še povečane. Jugoslovenska vlada bo plačala dobave jeklenega trusta s 7 odst. državnimi boni, ki bodo po 10 letih povrnjeni ali pari.

Nevarnost 7. oktobra

Dunaj, 24. septembra d. Ker vlada ne izda prepovedi za strankina zborovanja heimwehrovecov, socialnih demokratov in komunistov v Dunajskem Novem mestu, ki so napovedana za 7. oktobra, se razburjenje od dne do dne stopnjuje. Ne samo v Dunajskem Novem mestu, kjer se baje mnogo prebivalcev bavi z mislijo, da bi za te dni zapustilo mesto, temveč tudi v okolici in na Dunaju, je opaziti panično razpoloženje. Če se v zadnjem trenutku ne odstrani nevarnost 7. oktobra, bi utegnile nastati za vse gospodarsko življenje neugledne posledice. Vso odgovornost za splošno nerazpoloženje in poostreitev situacije v zadnjih dnevih pripisujejo kancelarju dr. Seiplu. Kakor vse kaže, bo dr. Seipel dopustil, da se zborovanja vrše ter prepusti varnostnim oblastem samim, da ločijo zborovalce in prevzamejo garancije, da bodo zborovanja potekla brez incidentov.

Amerika se bo desinteresirala na Evropi?

Washington, 24. sept. g. Predsednik Coolidge je po razgovoru z državnim tajnikom Kelloggom odobril, da se odpošlje Angliji in Franciji nota, ki zavzema stališče k mornarski pogodbi. Nota bo obravnavala francosko-angelsko mornarsko pogodbo in naglašila, da se Amerika ne želi udeležiti nove razorožitvene konference. Končno bo nota opozorila, da se je Amerika odločila umakniti se iz slabe evropske alijanse.

Nova vladna večina na Poljskem

Varšava, 24. sept. s. Sejmski maršal Daszinski je sklical predsednike frakcij v sejo, za sejo dne 1. oktobra, da bi se posvetoval, za katere zakonske osnutke bi bilo v prihodnjem zasedanju računati na večino v komisijah in plenumu. Ti začasni in neobvezni pogovori imajo namen ustvariti vsaj začasno večino, ki bi omogočila nadaljevanje dela v sejmju. Časopise, ki le deloma posvečajo pozornost tej pobudi sejmskega maršala, izražajo domnevo, da hoče Daszinski ustanoviti osrednjo levčarsko večino, ki bi obstojala iz vladnega bloka, socialistične stranke in agrarno radikalne skla.

Koroščeva policija tudi črnogorcem ne pusti zborovati

Prepovedala je veliki izvenstrankarski shod v Podgorici. — Črnogorce proglašala za rušilce države

Beograd, 24. septembra. Kako poročajo iz Podgorice, je v soboto došel tjakaj post. Nastas Petrović v spremstvu več svojih prijateljev, da bi se udeležil javnega shoda na Čemovskem polju. Sreski poglavar v Podgorici pa je to zborovanje prepovedal. Nastas Petrović je zato poslal ministrskemu predsedniku in notranjemu ministru protestno brzojavko naslednje vsebine: Jutrišnji izvenstrankarski shod v Podgorici je tukajšnja policija prepovedala z izgovorom, da so sklicatelji rušilci države in da ima zborovanje protidržaven značaj. Da je vse to izmišljeno, je dokaz v tem, da sem bil tudi jaz pozvan na to zborovanje.

Kajti v nasprotnem primeru bi se ne odzval pozivu in bi ne prišel sem: Tudi tukaj sem se sam prepiral, da so vsi sklicatelji in ostali udeleženci najhujših državljani in da predstavljajo najbolj nacionalno strujo mlade Črne gore, ki je svoje ideale krvavo branila v usodnih trenutkih ujedinjenja in na katere poziv so se odzvali na to zborovanje najhujših nacionalisti celo iz najbolj oddaljenih krajev Črne gore. Protestiram proti strahoviti ataki vaših o. z. gov. na pravo svobodnega zborovanja najboljših državljanov te pokrajine naše domovine.

Slovenski radikali proti Koroščevi vladi

Slovenska delegata širšega radikalnega glavnega odbora dr. Zupanič in dr. Sajovic o škodljivosti Vukičević - Koroščevega režima

Beograd, 24. septembra. p. Po zaključku seje radikalnega glavnega odbora so se nočjo delegati še dalj časa živahno pomenkovali med seboj, z novinarji in s svojimi znanci. Vsa dopisnica se je pridružila skupini, v kateri sta bila slovenska delegata dr. Niko Zupanič in dr. Ivan Sajovic. Na vprašanje, kakšen vtis je dobil na današnji seji, mu je odgovoril dr. Zupanič:

«Ni dvoma, da je vse razpoloženje v radikalni stranki in glavnem odboru za poniranje s KDK. To razpoloženje je še bolj poglobljeno naš vodja Aca Stanojević v svojem uvodnem govoru. Vsi delegati smo opazili, kako zelo gre sedanjim žalostni položaj gosp. Stanojeviću do srca. Ko je govoril o 20. juniju, so mu stopile solze v oči. Vsi smo čutili, da je treba dati zadostno zaščito sedanjega režima. Slovenski delegati bomo glasovali proti Velji Vukičeviću tem bolj, ker je z blejskim paktom oživel v Sloveniji nekako malo Avstrijo.»

Dr. Sajovic je pri tem pristavil: «Res je,

Pod sedanjim vladom so se Nemci dvignili na škodo nacionalnih in državnih interesov. Gospodarsko močniti so bili že vedno, sedanjemu režimu pa jim je dal veliko politično moč, tako da se zdi kakor bi se vračali vrednoti nemškotarski časi. Ako hočemo, da bo naša država v resnici nacionalna, moramo imeti nacionalen režim. Manjšinam priznavamo, kar jim gre, toda nemogoče je, da bi manjšine gospodarile v nacionalni državi. Ako se govori, da je Vojvodina druga Južna Srbija, potem je Slovenija pod režimom dr. Vodičeve postala tretja Južna Srbija. Med nadaljnjim razgovorom je dr. Zupanič še izjavil, da bodo slovenski delegati odločno podprli ono strujo, ki hoče odstraniti vse ovire za sporazum s Hrvati, dr. Sajovic pa je pripomnil: «Velika škoda je, da ni bila Narodna skupščina razpisana takoj po 20. juniju. To bi bila najboljša rešitev. Čim dalje se odloga z razpustom, tem slabše je vse.»

Dr. Korošec o političnem položaju

Dragocena priznanja o značaju sedanjih vlad. — Dr. Korošec ne ve, kdaj se bodo začela pogajanja s Hrvati in kdo jih bo vodil

Beograd, 24. septembra, r. Današnja «Politika» objavlja razgovor dr. Korošca z urednikom belgijskega lista «L'Independance Belge» o političnem položaju v naši državi. Dr. Korošec je izjavil med drugim:

«Vlada, ki ji načelujem, je navadna, normalna vlada. Moja naloga je, ohraniti mir v državi in skrbeti, da se spoštujejo zakoni. Moj mandat ne sega dalje. Razumeli boste torej, da mi je nemogoče govoriti o vsebini vprašanja, ki vas interesira, ker mi tega moj položaj ne dopušča. Ne morem vam povedati svojega osebnega mišljenja. Brez dvoma je, da imam gotove želje, toda ne morem razlagati programa. Na mestu, na katerem se nahajam, sem zato, da vzdržim status quo in ne vem niti, kdaj bo vodil pogajanja in kdaj se bodo pričela, ker je moje ministrstvo, kakor sem rekel, specialno ministrstvo.»

Na vprašanje, ali smatra, da se je položaj zboljšal, je dr. Korošec odgovoril: «Brez dvoma. Napetost med Beogradom in Zagrebom se v znatni meri zmanjšuje in pri tretiranju vprašanj se ne pojavlja ona prejšnja strast, ki je bila osnova prepira med brati. Korakoma k pomirjenju in z ozirom na to k formiranju atmosfere za sporazum. Želja po sporazumu obstoji v Beogradu in ta želja, čeprav je latentna, obstoji tudi v Zagrebu, dasi se ne manifestira tako odprto.»

Na pripombo, da igrajo v naši državni krizi veliko vlogo osebna vprašanja, je dr. Korošec odgovoril: «Znano vam bo, da so v politiki vprašanja osebnosti vedno izredne važnosti in to je zlasti slučaj z našo državo.»

Glede osebne intervencije kralja, o kateri se je v zadnjem času govorilo in pisalo, je dr. Korošec izjavil: «Težko, da bo kralj še sedaj interveniral. Zdi se, da za to še ni čas, saj v tem trenutku ne, ker bi njegova intervencija mogla ostati brezuspešna. Nj. Veličanstvo ni samo kralj Hrvatov, temveč vseh treh skupin, ki sestavljajo državo. Zaradi tega bo bržkone Nj. Veličanstvo čakalo, da se Srbi, Hrvati in Slovenci približajo isti točki. In potem, ko se bodo tej točki približali, verujem, da bo Nj. Veličanstvo interveniral. Istotako ni treba pozabiti, da je Nj. Veličanstvo skušalo povesti g. Radiću misijo za sestavo vlade, da pa je bila ta misija odklonjena. Bodite prepričani, da bo Nj. Veličanstvo interveniral, ko bo smatralo to za potrebno. Toda za to je potrebna želja, absolutna želja z ene in druge strani.»

O umoru v Narodni skupščini je doktor Korošec izjavil: «To je velika nesreča; lahko si mislite, da ta dogodek ni mogel olajšati potrebnega niveliziranja v našem narodu. Ne pozabite, da je naš narod na svoji prvi stopnji. Vsi, mi Srbi, Hrvati in Slovenci moramo preiti skozi daljšo evolucijo. Niveliziranje se bo izvedlo na višjem nivoju, nego je ta, na katerem je vsakdo izmed nas do danes hodil. Diference, ki obstoje danes med nami, so preveč ma hne z ozirom na pot, po kateri se ima iti. Srbom je težko, ker so bili pod turško dominacijo, toda Hrvati nikdar niso imeli svojih financ, niti svoje lastne vlade. Bili so vedno v opoziciji. Nimajo prav oni, ki se plašijo niveliziranja, ker bo nastopilo šele po daljši evoluciji, po daljšem razvoju. Imamo še mnogo de-

lati in ni treba, da drug drugemu zavladamo.»

Na vprašanje ali meni, da bo kriza še dolgo trajala, je dr. Korošec odgovoril: «Ne, jaz ne smatram, da bo dolgo trajala, baš zaradi pomirjenja samega, ki se kaže, kakor sem vam prej omenil.»

Pribičevićev odgovor

Zagreb, 24. septembra. n. Opoldne je Svetozar Pribičević odpotoval v Sisak. V vlak je sprejel zagrebske novinarje, ki so hoteli vedeti, kaj pravi o izjavah dr. Korošca uredniku belgijskega lista «L'Independance Belge».

Svetozar Pribičević je najprej opozoril na dejstvo, da prihaja od 20. junija določna množica tujih novinarjev v našo državo. Beograjski tisk ne razmišlja o tem, ali je kaj ginega v državi, zaradi česar je prišlo k nam toliko tujih novinarjev.

Nato je Pribičević med drugim nadaljeval: «Za globokomnost dr. Korošca je značilna njegova izjava, da je naloga njene vlade ohraniti mir v državi in skrbeti za spoštovanje zakonov. To je pač naloga vsake vlade. Ako dr. Korošec pravi, da ne more govoriti o vsebini vprašanja, ki interesira belgijskega novinarja, pomeni to, da je samo odpravniki poslov in ne predsednik vlade. Dr. Korošec tudi pravi, da bo kralj čakal s svojo intervencijo, dokler se Srbi, Hrvati in Slovenci ne približajo k isti točki, ker bi drugače kraljeva intervencija ne mogla biti uspešna. To naziranje o čakanju pa je samo toliko časa mogoče, dokler je dr. Korošec prvi kraljev minister in prvi svetovalec. Zaradi javnosti pa je treba izjaviti, da KDK ni nikdar zahtevala kraljeve intervencije v tem smislu. Znanja poslanica Stjepana Radića jasno govori o tem, da je situacija v rokah krone in naroda, kar pomeni, da se pričakuje intervencija z razpisom svobodnih volitev, edina mogoča intervencija. Dr. Korošec kot prvi kraljevi minister bi kralja sploh ne smel vlačiti v razpravo, ker je to nedelikatno in nedostojno»

Vukičevićeve instrukcije „Jedinstvu“

Beograd, 24. sept. r. Kakor znano, so prejšnji listi pred par dnevi objavili odlomke iz pisma, ki ga je poslal urednik beograjskega «Jedinstva» Pantelija Jovović Velji Vukičeviću pred umorom v Narodni skupščini in v katerem dolži Vukičevića, da je on dal «Jedinstvu» navodila, naj hujsko proti Radiću in Pribičeviću. V današnji «Politiki» priznava Pantelija Jovović, da je v resnici 9. junija, 11 dni pred umorom v Narodni skupščini, poslal neko pismo tedanjemu predsedniku vlade Vukičeviću. Nadalje pravi, da je te dni izvedel, da se to pismo nahaja v rokah njegovih nasprotnikov in da je bilo izročeno preiskovalnemu sodniku Milutinoviću. Pantelija Jovović izjavlja, da mu v slučaju zaslišanja pred preiskovalnim sodnikom ne preostaja ničesar drugega, kakor da to pismo prizna za svoje.

Odgodena seja finančnega odbora

Beograd, 24. septembra. p. Za danes razpovedana seja finančnega odbora je bila odgodena na četrtek 27. t. m.

Posvetovanja demokratskih ministrov

Beograd, 24. septembra. p. Demokratski ministri so imeli popoldne konferenco v kabinetu ministrstva za javna dela. Razpravljali so o nastalem položaju. Ker se politični dogodki razvijajo v škodo demokracije, je naravno, da se v demokratskih krogih trdi, da je položaj vlade stabilen...

Dva lepa zbora KDK

V nedeljo sta posl. dr. Kramer in Pucelj imela zaupniške shode v Kozjem in v Mestinju pri Šmarju. Na obeh zboreh so se zbrali zaupniki iz celega dotičnega okraja, ki so z veliko pozornostjo in odobravanjem poslušali zanimiva in važna pojasnila obeh poslancev ter obljubili, da bodo s pojačano akcijo med narodom na vso moč podprli veliko idejo ravnopravnosti in svobode, ki jo je kmečko-demokratska koalicija napisala na svojo zastavo.

Kongres ruskih književnikov v Beogradu

Beograd, 24. sept. p. Jutri se otvori v Beogradu kongres ruskih književnikov in novinarjev, ki žive izven Rusije v inozemstvu. V Beograd je dospelo že veliko število njihovih delegatov, izmed katerih mnogi nosijo splošno znana imena v ruski književnosti in novinarstvu. Beograjski listi posvećajo udeležnikom kongresa daljše članke ter jim žele obilo uspeha. Za jutri popoldne se pričakuje tudi prihod sloviatega pisatelja Dimitrija Merežkovskega. Udeleženci so bili danes sprejeti na dvor. Večjemu številu znanih ruskih pisateljev in publicistov je podelil kralj visoka odlikovanja.

Sodni zakoni podpisani

Zagreb, 24. septembra. p. «Zajednica hrvatskih sodnikov» v Zagrebu je prejela iz Beograda brzojavno obvestilo, da je kralj podpisal danes vse sodne zakone.

Zaplenjen amputaški zemljevid

Beograd, 24. septembra. n. Včerašnja «Stevka Jedinstva» je bila zaplenjena zaradi zemljevida, na katerem je označeno, v kakšni meri naj bi se izvršila amputacija prečanskih krajev.

Razpust političnega društva „Edinost“

V Trstu, 23. septembra. Dan 20. septembra je v resnici znamenit v zgodovini našega naroda. Bilo je tega dne, ko je vojska sardinskega kralja zavela pred 58 leti papeški Rim, ki je tako postal prestolnica ujedinjene Italije; ta je pred desetimi leti podjarmila naše Primorje in z njim pol milijona našega naroda. Bilo je 20. septembra, ko je slovenska kri pod besnilom avstrijskonemške soldatske pordečila ljubljanske ulice. Bilo pa je tudi 20. septembra pred dolgimi 54 leti, ko so se pri Sv. Ivanu v Trstu zbrali slovenski tržaški prvoborniki in ustanovili ono «Politično in brašno društvo Edinost», ki je vse odšel pa do letošnjega 20. septembra vodilo vse naše narodno delovanje na Primorskem.

Danes je to društvo zatrt. Pažem, ki si je nadel nalogo, da popolnoma uniči vse, kar je bilo in je še danes našega pod Italijo, je sedaj posegel tudi po tem društvu in tržaški prefekt je odredil njegov razpust, s čimer je popolnoma obustavljeno vse javno narodopolitično udeleževanje našega naroda tu dol. Leto 1816. je tržaški mestni magistrat razpisal v uradnem «Osservatore Romano» službo mestnega tajnika in zahteval, da prosilci dokažejo, da so popolnoma vešč nemškega, italijanskega in «kranskoga» jezika. Tako se je torej že tedaj uradno priznaval naš jezik v Trstu. O kakem slovenskem narodopolitičnem pokretu pa tedaj seveda še ni bilo govora. O tem je mogoče govoriti šele od l. 1840 naprej, ko so se začele tudi pri nas ustanovljati slovenske šole. Živahnjeje se postalo tudi na Primorskem l. 1848. Takrat se je ustanovilo pod predsedstvom Jovana Koseskega «Slovensko društvo», ki je v aprilu l. 1849. začelo izdajati svoje glasilo, slovensko-hrvatski mesečnik «Slovenski Rodoljub», katerega pa je izšlo samo pet števk. Potem so prišli Bachovi časi, ki so s svojim absolutizmom zadušili skoraj popolnoma vsak narodni pokret. «Slovensko društvo» je opustilo svoj politični program in se je preobrazilo v «Slovensko Citanico». Novo življenje je pričelo šele l. 1871, ko je dr. Lavrić osnoval v Gorici svoje politično društvo «Soča» in začel izdajati list istega imena. V Trstu so 20. septembra 1874 ustanovili «Politično izobraževalno društvo Edinost za tržaško okolico». Prvi občini zbor je vršil 2. februarja 1875 in je izvolil za predsednika dr. Bizjaka, ki pa je predsedništvo že 15. marca 1875 odložil, nakar je bil 9. majnika izvoljen za predsednika Ivan Nabergoj. Ta je bil 16. oktobra 1873 že tudi izvoljen v tržaški okoliški poslanca v dunajskem parlamentu in je bil tako prvi tržaški slovenski državni poslanec.

Odtlej je «Edinost» vodila slovensko narodno politiko na Tržaškem, po italijanski okupaciji pa razširila svoj delokrog na vse jugoslovensko ozemlje pod Italijo, na katerem prebiva jugoslovenski narod. Pravila društva se bistveno niso izpremenila in društvu je ostal od njegovega rojstva pa do smrti, celih 54 let isti neizpremenjen program: «Buditi narodno zavest, širiti znanje in omiko, braniti narodne in druge pravice ljudstva in pospeševati njegove materialne in duševne koristi.»

Politično društvo «Edinost» je imelo samo šest predsednikov; bili so to dr. Bizjak, Ivan Nabergoj, prof. Macko Mandić, Ivan Gorjup, za njim za eno leto dr. Otokar Rybář in končno dr. Josip Volfan.

Zgodovina političnega društva «Edinost» je zgodovina tržaškega in v veliki meri tudi vsega primorskega jugoslovenstva. Ni bilo bogve kako živahno članstvo društva — bili so časi, ko je šlo komaj 60 članov in je bilo na občnem zboru komaj 16 ljudi — toda vse narodno, kulturno in gospodarsko delovanje našega naroda tu dol je imelo svoje gonilno silo v njem in je korakalo od uspeha do uspeha, tako da je bila na Trst ponosna vsa Slovenija.

Za časa svetovne vojne, ko je bilo javno politično delo ustavljeno, se je delovanje «Edinosti» omejevalo na ohranitev pridobitve narodne posesti in obrambo priborjenih narodnih pravic. Poslalo pa je društvo že v pomladi leta 1915 v «Jugoslovenski odbor» svojega najkvalitetnejšega odbornika, dr. Gustava Gregorina. Majhni deklaraciji se je priključilo z vsem navdušenjem. Po italijanski okupaciji je postal Trst središče in težišče vsega našega narodnega dela.

Po 54 letih uspešnega, tako plodovitega, toliko obetajočega življenja — nasilna smrt, umor!

Bili so časi, ko so v viharjih naših strankarskih bojih «slovensko, edinstveno» politično «Edinost» posmehljivo nazivali «solzarsko», a prišli so znepet drugi trenutki, ko se je pokazalo, kako bi ta politika morala biti politika vsega našega naroda. Spominimo se je septembarskih dogodkov leta 1908 in časov nemške deklaracije. Danes pa je «Edinost» mrtva in na njenem grobu uzana svoje orgle nasilstva brezvestni laški fašizem.

Besedilo grško-italijanskega pakta

Grčija se obvezuje, da bo podpirala Italijo na diplomatskem polju, v slučaju vojnih konfliktov pa ostane nevtralna. — Pakt tvori novo oporo italijanske politike na Balkanu

Rim, 24. septembra. s. Danes je bilo objavljeno besedilo italijansko-grške prijateljske pogodbe, ki sta jo včeraj podpisala Mussolini in Venizelos. Pogodba ima 28 členov.

Prvi štirje člani določajo, da se morata obe državi podpirati pri vzdrževanju reda, ki je bil določen v mirovni pogodbi — ki sta jo sami podpisali — dalje, da morata v primeru nezvezanega napada s tretje strani ostati nevtralni, da se morata v primeru napada od zunanje strani medsebojno podpirati v političnih in diplomatskih korakih in končno, da se morata sporazumeti glede ukrepov, ki jih bosta podvelji, ako bi bili skupni interesi ogroženi. Ostali člani pogodbe se bavijo s poravnanim postopanjem v onih vprašanjih, kjer bi prišlo med obema državama do nesporazuma ter z ustanovitvijo posebne poravnalne komisije.

Mussolini je priredil na čast Venizelosa svečan banket, ki so se ga udeležili številni ministri, predsednika obeh zbornic in razni državni dostojanstveniki. Mussolini je v napitnici poudarjal, da je trdno prepričan, da bo tesno in odkritosrečno sodelovanje med Grčijo in Italijo rodilo dobre sadove. Ta duh je vodil oba državnika pri sklenitvi pogodbe, ki jo morejo z veseljem sprejeti vsi oni, ki žele ohraniti miru in reda ter plodonosno razvoj odnošajev med državami na vzhodnem Sredozemskem morju.

Venizelos je v svoji napitnici poudarjal, da se je Grčija sedaj posvetila delu za notranjo konsolidacijo, za katero je Mussolini pokazal simpatične interese. Ti interesi so za Grčijo

posebno velikega pomena, ker jih izraža veselja ob Sredozemskem roju. Čustva solidarnosti so najboljša garancija za tesno sodelovanje med obema narodoma. Pogodba, ki sta jo podpisala svečano, potrjuje ta čustva in bo gotovo z zadovoljstvom sprejeta od vseh, ki jim je na srcu ohranitev miru in reda.

Novinarjem je Venizelos izjavil, da je s sklenitvijo prijateljske pogodbe z Italijo zelo zadovoljen. Povdaril je, da želi, da bi sedaj čimprej prišlo do razsodiščne in poravnalne pogodbe s Turčijo ter do prijateljskih pogodb z ostalimi sosednimi državami, predvsem z Jugoslavijo. Venizelos upa, da bo v vprašanju tranzitnega prometa preko Soluna dosegel sporazum z Jugoslavijo.

Mussolini je označil v govoru, ki ga je imel na seji ministrskega sveta o zunanjih politiki Italije, kot najpomembnejša dogodka zadnjega časa pogodbo z Argentino in italijansko-grško pogodbo. Pogodba z Grčijo tvori skupno s pogodbo med Italijo in Turčijo temelj za italijansko politiko v vzhodnem Sredozemskem morju.

V razgovorih z novinarji je izjavil ministrski predsednik Venizelos, da popolnoma razume pomen Italije kot faktorja v evropski politiki. Če bi Grčija ne živela z Italijo v dobrih odnošajih, bi morala iskati zaščito v Londonu in Parizu, kar bi jo lahko dovedlo v težavni položaj. Če je z Italijo v dobrih zvezah, ne potrebuje nikakega posebnega varstva. Neodvisnost Grčije bo s prijateljsko pogodbo z Italijo izdatno pridobila.

V Parizu aretirana srbska vlomilska tolpa

Banditska organizacija, ki je tekom šest mesecev izvršila celo vrsto vlovov in tatvin v pariških hotelih. — Njene žrtve: diplomatova soproga, milijonarka, princ in senator. — Velika pariška senzacija. — O aretaciji obveščeno tudi naše notranje ministrstvo

Pariz, 25. septembra. b. Tekom zadnjih šest mesecev je bilo v nekaterih prvostopskih pariških hotelih izvršenih več nenavadno drznih vlovov in rafiniranih tatvin. Posebno veliko senzacija so vzbudila dejstva, da so postale žrtve tatvin in vlovov mnoge prominentne osebnosti. Tako je med drugim bila v nekem uglednem pariškem hotelu okradena gospa Ousdska, soproga znanega češkoslovskega diplomata, za njo pa znana ameriška milijonarka gospa Vanderbiltova. Nadalje je bil na izredno spreten način okraden tudi princ Murat in končno ugledni in premočni francoski senator Cornuet.

Pariška policija, ki od vsega početka, ko so se začeli v pariških hotelih vrstiti vlvni in tatvine, tudi šest njegovih padcev je Srbov, dobro organizirano tolpo, je z aparatom najprejnejših organov razpletla mrežo poizvedb in zasledovanj, vendar je njeno prizadevanje dolgo

Češkoslovaško pismo

Praga, 23. septembra. Politično ozračje je prenasičeno z nerazrešenim delom zbornice in s pospešenim delom senata; z največjo brzino se dela na noveli socialnega zavarovanja in brž, ko bo delo v zbornici gotovo (to se je med tem že zgodilo. Op. ur.) dobi novico takoj senat v pretres. Prihodnji teden bo z isto brzino delal proračunski odbor. Da bo proračun čim prej pripravljen za plenum. Delalo se bo noč in dan, dokler ne bo budet proučen do zadnje črke.

Med tem se stalno govori o možnosti vladne krize. Kljub zelo ugodnim vestem o zdravstvenem stanju ministrskega predsednika Svehle se govori o njegovem nasledniku, ki naj bi bil po teh govoricah sedanj minister narodne obrane Udržal, agrarec, ki vživa zaupanje predsednika republike. Pojavljajo se vesti o demisiji železniškega ministra Najmana, proti kateremu nastopajo železniški nameščenci in ki ima tudi v lastni stranki zelo omajano stališče. Tudi o drugih ministrih se pripoveduje, da nameravajo odstopiti. Kljub vsem tem govoricam ostaja položaj neizpremenjen: do 28. oktobra ne bo nikakih izprememb, ako ne bo kakke nagle in nepričakovane krize. Od tega dne je do volitev v delžne in okrajne zastope samo še kratek čas in zato ne kaže izpremenjati vlade, dokler volitve ne pokažejo točne slike o razmerju sil. Ako bi iz kakršnihkoli razlogov prišlo do vladne krize, bo v tem primeru postavljena uradniška vlada kot prehod k novi koaliciji, v kateri bodo tudi socialisti.

Politični položaj je tedaj zelo meglen in nejasen in so zaradi tega tudi zastale priprave za slovesno proslavo desetletnice republike. Posamezna ministrstva izdajajo zbornike o izvršenem delu. V ostalem bodo slavile desetletnico samo občine, zlasti mesta; Praga pripravljala veličastno razsvetljavo mesta in bo na dan proslave otvorila svoj ogromni zavod za socialno skrb.

Bolj se bo desetletnica odražala v slovestvu. K dosežanjim memoarom bo prišlo še več novih del vrste. Poroča se o izdajanju spominov Habermanna, o knjigi dr. L. Soukupova o prevaru ter o knjigi dr. L. Borskkega o istem predmetu. Sodeč po izveščilih, ki so bili že objavljeni v dnevnih listih, bodo zlasti knjigi Soukupova in Borskkega obravnavali dogodke z izvestnih stališč, ne oziirajo se na dejstva, kakršna so v resnici brez oziira na levo in desno.

Dr. Soukup, socialni demokrat, je bil v začetku vojne zvezan z dr. Smerakom in ni mogel razviti nikake delavnosti. Smerak, danes vodja komunistov, je z vsemi silami in sredstvi vlekli takratno socialnodemokratsko in z njo vso češko politiko v avstrijske vode, s čimer pa Soukup ni soglašal. Ko je po otvoritvi dunajskega parlamenta zapiljal svobodnejši veter, je Soukup stopil v vrste narodnega odpora proti Avstriji, sodeloval v vseh akcijah in postal eden prvih činitelev v Narodnem svetu ter je kot tak imel velik delež na prevratu 28. oktobra. Kolikor je znano, bo Soukup v svoji knjigi, ki izide v založništvu Orbis, objavil nekatere doslej neznane momente.

Socialni demokrat Haberman je bil od vsega začetka na strani protiaustrijske akcije, v svoji stranki pa je odločno nastopal proti dr. Smeraku. Zasluga njega in njegovih prijateljev je, da je bila Smeralova politika v stranki popolnoma paralizirana in da je stranka prešla v narodni tabor. Haberman se že l. 1915 za svojega bivanja v Švici ni bal sestati se z Masarykom. Leta 1917. se je udeležil mednarodne socialistične konference v Stockholmu, kjer je

ne glede na nevarnost, ki mu je pretela po povratku v Prago, odkrito govoril in delal za češko stvar. Haberman je češkemu narodnemu odporu neizmerno koristil in njegove zasluge zanj so velevažne. Njegovi memoari obetajo mnogo ker je mojster v tej stroki slovestva. Že prej je napisal svoje spomine iz delavnice in ječ, ki se citajo kakor lep roman.

Dr. Borsky, novinar, je češko ljudstvo že pred vojno pripravil na svetovni požar. L. 1918. ga je poslala avstrijska vlada na Nizozemsko, da bi delal proti češkemu gibanju. Odpotoval je tja s trdnim namenom, da se pridruži upornikom. V Parizu je izdajal protiaustrijski list in je bil po prevratu prvi čl. poslanik v Rimu. Popustil je l. 1920 diplomatsko službo in se vrnil k novinarskemu poslu. Danes je urednik za mednarodno politiko največjega češkega dnevnika «Narodne Politike».

Knjiga Borskkega ima namen, da ovzrže trditve o edini zaslugi legionarjev za revolucijo. P. i. tem pada v nasproti ekstrem ker pravi, da niti legionarjem niti narodu doma ne gre zasluga za revolucijo, marveč je to delo samo posameznih mož, ki so 28. oktobra z enim edinim oficijem izvršili prevrat in vzeli v roko upravo nove države. Ta nazor je vsekakor precej pretiran.

Mraz v Italiji

Rim, 24. sept. s. Včeraj se je po vsej Italiji temperatura nenadoma spremenila. Iz poletja je preko noči nastala jesen. Temperatura je ponekod padla od 12 na 7 stopinj. Dočim je pred 8 dnevi kazal termometer še 30 stopinj, se je polagoma znižal na 20 in je včeraj kazal povprečno le še 10 stopinj. Na gorah je zapadel sneg. V Karinjskih alpah leži do 1000 m v dolino. Tudi v Toskanskih Apeninih in Apuanskih Alpah je snežilo. V Toscani je divjal vihar z dežjem in bliskom.

Nemčija priznala Albanijo

Tirana, 24. septembra. s. Nemčija je priznala albanski režim in je obvestila albansko vlado, da bo stopila z njo v oficijelne diplomatske odnošaje.

60-letnica Jaroslava Kvapila

Praga, 24. septembra. h. Znani gledališki igralec na gledališču v Vinohradih, Jaroslav Kvapil, slavi jutri 60letnico rojstva.

Profesor teologije obsojen radi posilstva

Ungvár, 24. septembra. d. Včeraj je bil v tajni razpravi obsojen profesor teologije dr. Ilija Hadzega zaradi posilstva mladletnih deklet na 3 leta ječe in 5 let izgube časti. Hadzega so proti kavgiji izpustili za svobodo.

Avto se zaletel v brzovlak

Beograd, 24. septembra. p. Iz Novoga Sada poročajo, da se je davi pripetila v bližini stražna avtomobilska nesreča. Vesela družba, ki se je vozila z avtomobilom, je zavozila v subotički brzovlak. Sunek je bil strašen. Na mestu so obležali trije mrtvi, med njimi dve ženski. Dve osebi sta bili težko ranjeni ter sta med vožnjo v bolnico umrli.

Hmeljski trg

Zatec, 24. sept. h. V provinci so danes nakupovali hmelj samo nemške veleposvarne. Tendence je bila radi današnjega židovskega praznika mirna. Cena 2000 do 2300 Kč za 50 kg brez prometnega davka. Nürnberg, 24. sept. h. Radi današnjega židovskega praznika ni bilo prazničar.

Naši kraji in ljudje

Balkanska vojna zaplenjena

(In še kaj!)

V nekem industrijskem kraju na Gorenjskem so se zadnji čas vršile, kakor marsikod drugod, pri vseh naročnikih komunističnega lista »Enotnost« temeljite preiskave. Ob asistenci občinskih mož so prebrskali čuvarki miru in reda po višjem naročilu prav vse skladovnice knjig, ki se po naših hišah prav pogosto dobe. Tako so prišli tudi k silno solidnemu posestniku, ki je naročnik menda vseh slovenskih političnih novin. In so začeli premetavati kopico več ali manj »nevarnih« knjig. Vezane letnike »Ljubljanskega Zvona« so kar predvali kot izven vsake nevarnosti, zato pa se je ustavljalo budno oko na drobni brošurah in posameznih številkih političnih listov, ki so že davno prenehali izhajati, devajoč jih na stran, da jih potem odnese s seboj. Gospodar ki je pazljivo spremljal preiskavo, se je zadovoljno držal za precej rejeni trebuhček in modro besedičl: »Kar mi prinese kraljeva pošta, to imam lahko v hiši in me ni prav nič strah!« Pri tem je mirno napravil zapisnik konfisciranih knjig in tiskovin.

Ni sedaj sicer predpustni čas, ko se lahko brez škode zbija grobe šale, tudi čas kislih kumaric je že davno za nami. Toda seznam zaplenjenih knjig in brošur je tako imeniten, da ga moramo objaviti pozornim rodovom v zabavo in kratak čas. Čujmo torej!

Na prvem mestu je ena številka »Naše moči«, političnega lista, ki je izhajal leta 1919. Potem pride na vrsto tista številka »Nadreja« iz leta 1920, kjer je natisnjen pozdrav v domovino se vračajočemu Etimu Kristanu. Slika, ki jo objavlja ta številka, je bržčas zakrivala konfiskacijo brošure istega pisatelja z naslovom »Strahovi« iz leta 1909. Pa ker je že ime Kristan nevarno, so zaplenili tudi brošuro Antona Kristana »Zakaj smo socialisti?« iz leta 1908. Tudi ženske se ne smejo siliti v ospredje, zato je morala v zaplemo brošura Alojzije Stebijeve »Demokracija in ženstvo«. »Naši zapiski« iz 1920 so prav tako nevarni, kakor ena številka »Svobode« iz l. 1919. Prvomajška brošura iz leta 1919, bi morala danes povzročiti naravnost revolucijo, zato ne sme ležati zaprta na omari. Višek vse nevarnosti pa tvori gotovo šrom Slovenije znana brošura z duhoviti karikaturni iz dobe balkanske vojne. Brošuro je izdal takratni neodvisni politični dnevnik »Dan« v Ljubljani in jo je natisnila Učiteljska tiskarna v Ljubljani. In enako nevarne je gotovo tudi »Službeni glasnik Zagrebačkov Zbor« iz l. 1922. Ta vsebuje več to samih naslovov, kje se dobi v Zagrebu dobra in cenena vsakovrstna roba.

Ko so bile torej skladovnice knjig temeljito očistene vse navlake, je oko postavilo povezovalno našete stvari v veliko culo in jo slovesno odneslo na orožniško stanico in jo odposlalo dalje po uradni poti. Do kam je toista culica po tel poti prišla, tega seveda navadnemu zemljanu ni mogoče ugotoviti. Vse se je toliko, da je dobil naš dobricina čez kakih 14 dni vse predmete zopet lepo zavite nazaj. Na ovitku pa se je plavila z velikimi črkami zapisana pripomba, da »Zagrebački zbor« in »Balkanska vojna« nista osumljena komunistične propagande.

Kaj naj normalno razvit in misleč človek

Velezencijal Veleprijatelj

Enadkriljivi detektiv, sportnik,

Ljubimec in kavalir

Harry Piel

v svojem najnovejšem in najboljšem velefilmu

Mož proti možu

Grandiozen Ufa film v stilu »SPIJONOV«

V švicarskih Alpah. — Na sledu za zločinci. — Sportsko življenje. Ukradeni poljub. — Ljubezen na prvi mah.

Vse dosedanje predstave razprodane! — Mladini prepovedano! Predstave ob: 4., pol 6., pol 8. in 9. uri.

Telefon 2124. Telefon 2124. ELITNI KINO MATICA.

reče k takim dogodkom? Ker ne morejo skrbeti za kruh, pa skrbje naše oblasti pod vodstvom in ministrom največjega Slovence vsaj za zdravo zabavo podložnikov, pardon, državljanov. Pika.

Obupno zdravstveno stanje v naši državi

Na kongresu zdravstvenih zadrug, ki se je v nedeljo vršil v Beogradu, je dr. Stevan Ivanič, upravitelj centralnega Higijenskega zavoda, govoril o važnosti socialno-higijenskega dela v zdravstvenih zadrugah in ob splošni pozornosti vseh prisotnih podal nenavadno zanimiv in obenem silno žalosten referat o zdravstvenih razmerah v naši državi.

Kako slabe so zdravstvene razmere pri nas, dokazuje izredno visoka smrtnost. Izmed 1000 ljudi umira pri nas letno njih 18 do 24. dočim v Holandiji samo 9, v Angliji 11, v Ameriki 12, v Nemčiji 13 in v Češkoslovaški 14. Skratka, smrtnost je v malokateri državi tako velika kakor pri nas. Prvenstvo pa nam predvsem pripada glede smrtnosti otrok. V dobi od 2. do 15. leta umre izmed 100 otrok n. pr. na Hrvaškem njih 22, a v Voivodini 26, dočim iz naša ta odstotek v Švici 9, v Franciji 8 in na Holandskem samo 5. Razen tega je pri nas velika smrtnost dojenčkov. Lahko rečemo, da od 100 otrok doživi 15. leto samo polovica. Po statistiki vojnega ministarstva sta bili pri zadnjih naborih dve tretjini mladeničev nesposobni. Po posameznih pokrajinah in oblastih so te številke še strašnejše. Izmed 100 otrok, rojenih v enem letu, ostaja pri nas samo 24 mladeničev sposobnih za vojaško službo. Kako se bo pri nas razvijalo gospodarstvo, ako nimamo čvrstih mišic? Boxata Mačva in Voivodina dajeta ravno največji odstotek mladeničev, ki niso sposobni za vojaško službo. In Bosanci, ki so nekoč sloveli po svoji čvrstosti, so danes bolhni in šibki.

Mnoga zla in bolezni zatirajo naš narod. Najstrašnejše pa grasi rasta tuberkuloza in alkohol. Letno umre v naši državi na jetiki po 40.000 do 50.000 ljudi, dočim v drugih državah kvečjemu po 10.000. Imamo polmilijsko armado tuberkuloznih.

Drugo strašno zlo je alkoholizem. Zapijemo tretjino proračuna, okroglo štiri milijarde Din letno. 45.000 krčem je v naši državi, a samo 20.000 učiteljev. Pa koliko žrtve ima na vesti tudi nikotin! Saj smo samo v lanskem letu spustili v zrak 10 milijonov 191.789 kg tobaka v skupni vrednosti 1798 milijonov Din.

Bedna in slaba je prehrana našega naroda. Mi, država bogatih žitnic, nimamo kruha. Naš kruh pojedo izvozniki, a naš narod ži otrobe in ponekod celo zmleto drevesno lubje in sirk.

In k vsemu temu še malarija, trahom, venerične bolezni, akutne nalezljive bolezni, posebno otroške, neusmiljeno ugonabljajo organizem našega naroda. To stanje mora vsakogar prevzeti s skrbjo. Potrebujemo močan zdravstveni pokret. Narodno zdravje se da izboljšati samo od spodaj, ako bo narod sam začel »vrednotiti« svoje zmote in nerednosti in pokazal voljo za odpor proti vsakemu zlu.

Dramski tečaj Zveze kulturnih društev

Oklic vsem onim, ki čutijo veselje do gledališke umetnosti.

Zadnji teden poteka in vsakdo, ki čuti veselje in zanimanje za udejstvovanje pri gledališču, naj se čim prej prijavljuje v dramski tečaj ZKD, katerega vodi prof. O. Šest. Predavanje se bo vršilo vsak torek na realki (Vegova ulica) zvečer od pol 8. ure naprej. Tečaj bo trajal pet mesecev in bo obravnaval vse v gledališko stroko spadajoče predmete teoretično in deloma tudi praktično. Otvoritev tečaja bo 2. oktobra. Vpisovanje se vrši dnevno v tajništvo ZKD (Kazina II. levo) med uradnimi urami od 9. do 12. in od 16. do 18. ure.

Prihlasi se lahko vsak osebno ali pa pisмено. Ker se vpisovanje vrši zgolj še ta teden in se definitivno konča v soboto 29. t. m., naj vsakdo pohiti in se takoj vpiše. Solmina plačljiva v petih mesečnih obrokih, po 20 Din. znaša 100 Din za osebo. Društva v Ljubljani in okolici ter vsi oni, ki čutijo veselje do gledališča, naj se torej hitro javijo.

Mesto šampona vporablajte

GAMMA MILO
za pranje las. Ogromno razliko
uvidite že po prvi uporabi!
Dobiva se povsod! 135a

Strahovito neurje na Posavju in Dolenjskem

Sevnica, 24. septembra.
V soboto ob 15. uri so začeli prihajati od severozahoda neznani oblaki, ki pa so se kmalu strnili v mogočen oblak, iz katerega je začelo liti kakor iz skaf. Deževalo je neprenehoma skoro tri črti ure. Od silnega vetra, bliska in grmenja spremenili naličje kmalu napolnil kanale in potoke. Voda je začela bruhati v kleti in hleve in ogražati imetje. Najbolj so bili prizadeti prebivalci sevniškega »Florjanskega predmestja«, kjer so v ozki dolini ob potoku natlačene hišice. Ker narasla voda ni mogla skozi most, je iskala drugega izhoda.

Vsa dolina je bila kmalu poplavljena, kar je med prebivalci povzročilo naravnost paniko. Živino in drugo imetje so začeli spravljati na varne prostore, da so se obvarovali preteče škode. Na polju se nahajalo prideli, ki so zbiti naravnost v tla. Tudi lastniki vinogradov imajo znatno škodo. Vesti o paničnih dogodkih pri sobotnem neurju prihajajo tudi iz ostalih krajev Posavja in Dolenjske. Posebno občutno škodo trpijo nekateri vinogradniki.

Nagla smrt pri požaru

Kostanjevica, 24. septembra
V noči od sobote na nedeljo, nekoliko ob pol 1. po polnoči je iz nepojasnih vzrokov izbruhnil požar pri posestniku Franu Colariču na Slinovcih št. 1. p. d. pri Martinčku. Ogenj je k sreči deloma zaradi dežja, deloma zaradi nastopa nekaterih gasilcev ostal lokaliziran na goreče poslopje. Zgorel je zadnji, že stari del gospodarskega poslopja, obstoječ iz poda in kolarnice, kjer je bilo tudi nekaj gospodarskega orodja in zavoz, ki so tudi zgoreli.

Ko so prebivalci tekli na mesto požara, je hitela tja tudi družina posestnika Janeza Pavloviča. Čim pa je žena Ana Pavlovičeva zagledala v noči veliki plamen, se je na potu nenkrat onesvestila, padla je na tla in takoj izdihnila. Ker je večina vaščanov med njimi tudi pogorelec, bila na prošnjo Matere božje dobrega Sveta, kamor roma vsako leto več tisoč ljudi, dočim so Pavlovičevi imeli opravka s ponesrečeno ženo, ni bilo razen nekaterih bližnjih sosedov in kostanjevskih gasilcev nobenih ljudi, ki bi bili pomagali gasiti. Kljub temu pa se je posrečilo, da je Colaričev dom, kakor tudi hlev ostal lastniško ohranjen. Škoda pa vseeno znaša okoli 50 tisoč Din. Domneva se, da je požar v nepazljivosti zanetil neki romar, ki je hotel deževno noč prespati na Colaričevem seniku.

Nova katastrofa v Hercegovini

Hercegovino je zopet zadela katastrofa. V nedeljo zjutraj se je nad Trebinjem in okolico razbesnelo strahovito neurje, ki je povzročilo ogromno škodo. Vsa polja so pod vodo, vse še neobrano grozdje je uničeno, enako pa tudi krompir in koruza, glavni in skoro edini živeži Hercegovcev. Hudourniki so porušili večje število hiš in nametali v prepade mnogo živine. Ceste proti Dubrovniku, Črni gori in ostalim krajem so na mnogih mestih razrvane, tako da je zaenkrat promet onemogočen. Prva poročila navajajo, da je bilo tudi nekaj človeških žrtve. V neki vasi je hudournik odnesel nekega 7letnega otroka. Pot skozi opustošena sela nudi strašno sliko. Ponekod so tudi pokopališča popolnoma razravana in so hudourniki dvignili celo krste iz grobov in jih nosili s seboj.

Hercegovina, ki ji nesreča skoro nobeno leto ne prizanesa, je s tem pretrpela katastrofo, kakršne ne pomnijo niti najstarejši ljudje. Bilo je že mnogo trpljenja zaradi suše, potresov in povodnj. Ali tako, kakor tokrat, še nikoli. Oblasti z velikim županom na čelu so pokrenile akcijo, da se prebivalstvu strašno prizadeti vasi nudi prva pomoč. Škoda se zaenkrat niti približno ne da oceniti, dejstvo pa je, da so nekateri premožnejši kmetje preko noči prišli na beraško palico.

Vlomilska tolpa v Celju na delu

Celje, 24. septembra
V noči od sobote na nedeljo je bilo v Celju v delavnico krojaškega mojstra g. Antona Oražma v Gledališki ulici. Vlomilci so odnesli raznega blaga in obek za 80.000 Din. Delavica se nahaja v pritličju hiše in obstoji iz dveh lokolov. Tatovi so v lomili prva in druga vrata in prišli tako v lokal z veliko zalogo blaga in konfekcije.

V nedeljo zjutraj ob 6. je opazila služkinja g. Oražma nekega moškega v podstrešni sobici v hiši na dvorišču, kjer je bival krojaški pomočnik, ki je bil odpuščen pred enim mesecem. Ko se je podala po stopnicah, ji je prišel nasproti ta odpuščen pomočnik Josip Turnšek, doma iz Vrba, ki prišel za roko in vzkliznil: »Kako je Rozika?«. Na njeno vprašanje, kaj da tukaj dela, ji je odgovoril, da je bil v cirkusu in zamudil vlogo, zato da je prenočil v bivši svoji sobici. Učenka g. Oražma je prejšnji večer videla pomočnika, da je hodil mimo hiše, pozneje zvečer pa pred cirkusom na Glaziji. Vlak ni mogel zamuditi, ker odide zadnji vlak že ob 20. proti Zalcu.

Ko je služkinja še spremila pomočnika po stopnicah do hišnih vrat, je opazila poleg njih večji papirnat zavoj. Ko je pripomnila, da je treba pogledati, kaj je v zavoj, ji je rekel, da ga to nič ne briga, narkar je jadno odšel.

G. Oražma je v lomilec, ki je moral imeti tovariše, odnesel več kosov blaga za moške obleke za zimsko sezono. novo črno zimsko suknjo, temno rjavo obleko in večjo množico podloge za zimске suknje. Blago je bilo po večini svetle barve, volneno in v komadih za dve obleki. Omenjeni pomočnik je zelo sumljiv, ker se je večkrat izrazil, da bo z nekim znanim postopcem v Savinjski dolini toliko časa kradel, dokler bo pač šlo. Opazili so ga tudi večkrat, ko je hodil okoli hiše. Bil je že več mesecev brez posla in brez stalnega bivališča. Prebivalstvo se svari pred nakupom blaga.

Drug vlom sta poskušala izvršiti dva ne-

znana moška v noči od nedelje na ponedeljek pri pasarju Kagerju v Gosposki ulici. G. Kager ml. je šel okoli 3. ure zjutraj zalajati psa, narkar je pes že zavpil in utihnil. G. Kager je vstal in videl skozi steklena vrata nekega manjšega moškega, ki je očitno stal na straži, dočim je drugi, večji, pravkar stopal po stopnicah dol v trgovino, kjer je prizgal električno svetilko in pogledal na uro, narkar je električno zopet ugasnil in si svetil z žepno svetilko. Vlom bi se bil vsekakor posrečil, da ni g. Kager takoj po teh prizorih skidal domače. Vlomilca sta se morala skriti kje na podstrešju, ker ju je neka stranka opazila, kako sta se v prvem jutranjem svitu plazila po strehi sosednje hiše in nato izginila.

Zasledovanje vlomilcev je v polnem teku.

V zaporu si je prerezal žile

Kranj, 24. septembra
V preiskovalnem zaporu tukajšnjega okrajnega sodišča se je že nekaj časa nahajal Stanko Z., 20-letni sin usnjarskega podjetnika zaradi suma večje tatvine usnja v očetovem podjetju. Fanta je sedenje v zaporu končno tako depimiralo, da je sklenil končati življenje.

V nedeljo okrog 4. popoldne je pograbil steklenico, v kateri je dobival v celico vodo, ter jo razbil. Z večjim steklenim drobem je z vso silo potegnil po zapestju levice in si povzročil zvežalo rano. Prerezal si je žile v zapestju.

Sele ko je iz rane brizgnila kri v zrak, sta Stankovo početje opazila ostala dva tovariša, ki sta se z njim nahajala v skupni celici. Z razbijanjem po vratih in kricanjem sta priklicala sodnega vratarja Vreša, ki je takoj pozval na pomoč zdravnika dr. Globočnika in orožništvo.

Zdravnik je za silo obvezal rano, iz katere se je izteklo že blizu 2 litra krvi. Stanko je zaradi tega naglo medel in se končno popolnoma onesvestil. Takoj po obvezanju rane so Stanka z avtotaksijem v spremstvu orožnika prepeljali v ljubljansko bolnico, kjer je njegovo stanje sicer še kritično, a bo morda le okreval.

Zagonetno izginotje šolarke

Ljubljana, 24. septembra
Na zagoneten način je v soboto popoldne izginila učenka Alojzija Škerjančeva, stanujoča pri svojem stricu Matevžu Šralu na Sv. Petra cesti 81. Zjutraj se je, kakor običajno, odpravila z doma v Lichtenurnov zavod, kjer je obiskovala III. razred osnovne šole. Ker pa se opoldne ni vrnila domov in sta jo stric in teta zaman čakala še nekaj ur, se je g. Šraj podal na policijo, ki je takoj uvedla poizvedovanje za pogrešanim dekletcem. Toda policijska akcija tudi včeraj in danes še ni imela uspeha in tako je zaenkrat popolnoma neznano, kam je dekletce izginilo.

V šolo je v soboto popoldne ni bilo. Dekle je za delo bilo sicer zelo pridno, učila pa se je bolj težko in zato ni izključeno, da se je zaradi nevolje nad šolo zateklo kam v okolico. Niso pa izključene tudi druge možnosti. Alojzija Škerjančeva je stara 11 let in je za svojo starost izredno dobro razvita. Oblečena je v belo-modro karirano obleko, nosi črn predpasnik, nizke čevlje, rjave nogavice. Je golglavla, rjavih ostrženih las, okroglega lica, zdravega izgleda in v obče prav lepo dekle. Pred letom je osirotela, narkar jo je vzel v oskrbo njen stric Matevž Šraj, ki prosi, da se mu sporočijo eventualne vesti o pogrešani varovanki.

Delavec – graščak in njegov greh

Ljubljana 24. septembra
Naslov diši po Ameriki, kjer se gode razne mozne nemožnosti, toda pričujoča zgodba je popolnoma resnična in se je zgodila danes v prvih jutranjih urah sredi Ljubljane. Okrog pol 5. zjutraj, ko je mesto še snivalo mirni »purgarski« sen in ga je motilo le neprestano šumenje jesenskega dežja, je prihitel na policijsko stražnico pri železniškem prehodu na Dunajski cesti 20-letni trgovski potnik Leon M., ves oblit s krvjo.

Razbarjen je povedal, da ga je neki 30 let star moški, s katerim je prekrokal noč v raznih gostilnah, kavarnah in v baru Odeon, na cesti udaril z veliko steklenico po glavi in ga težko poškodoval. M. je imel na levem senu kakih 5 cm dolgo in precej globoko rano, iz katere je v močnem curku vrela kri. Stražniki so skušali krvavitev ustaviti, toda zamam. Prisiljeni so bili poklicati na pomoč mestno reševalno postajo, ki je ranjenca prepeljala v bolnico. Obemem je policija takoj uvedla obširne poizvedbe ter napadalca aretirala.

Mož je kovinski delavec Franc J., doma iz ljubljanske okolice. France je pri zaslišanju izpovedal le toliko, da je včeraj odšel na očetov dom, kjer mu je oče naložil v nahrbtnik precej sadja, obenem pa mu je izročil tudi 7litersko steklenico domačega tolvkova ter tisočdinarski bankovec, ki naj bi ga izročil materi za napravo lesene barake, kjer bi prodajala sadje. France se je pripeljal z večernim vlakom v Ljubljano in v zavesti, da ima v listnici tisočjak, zavlil v neko gostilno v Kolodvorski ulici. Tam si je privoščil večerjo, nato pa še mero pijače, ki ga je kmalu spravila ob zdravi razum. In prisleda je k njegovi mizi večja družba na videz znanih žejnih junakov, ki se je prav temeljito pokrepčala na Francetov račun.

France je nato krenil še v razne druge lokale ter končno obsedel v baru. Tam se je seznanil z Leonom M. in živahno deklaro Hilko H. Ko so zaprli bar, je odšla veselo razpoložena tropska detelja čez Zmajski most na Resljevo cesto, kjer se je nenadoma razvil prepir med Leonom in Francetom. Kajpada zaradi mlade, podjetne Hilde. France je postal namreč čez mero ljubosumen zaradi Hildine prijaznosti napram Leonu. Da se zmebi tekmeča, je zamahnil s steklenico, ki mu jo je skrbni oče napolnil s sladkim domačim tolvkom, po Leonovi glavi in ga zadal na levo senca. Vse te zanimive podrobnosti je ugotovila policijska preiskava.

France je danes pri zaslišanju med nepretrganim jokom izjavil, da se ničesar ne spominja. Od denarja, ki mu ga je izročil oče, za mater, mu je ostalo še okrog 250 Din, ostalo je požril demon alkohol. Preiskava je tudi doglajala, da se je izdajal France svoji družbi v prešerni zavesti, da ima v žepu tisočjak za »graščaka z Gorenjskega«, ki je prišel v Ljubljano le

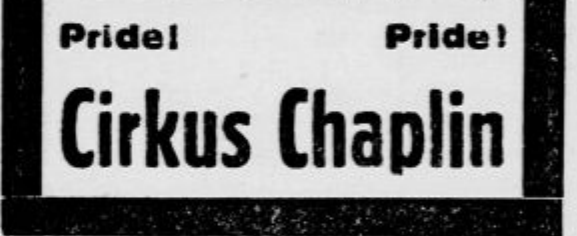

se imenuje občutek, ko smo srečni.
Tako veseli smo lahko tudi
fisti dan, ko se pere perilo, ako se
spomnimo 7 prednosti, katere ima

zato, da more v veseli družbi zapraviti
malenkost od svojega velikega premoženja
in da more vsaj za nekaj ur pregnati nezno
dolgočasje, ki ga mori na njegovi
gorenjski graščini.

Ker se je izkazalo, da Leonova poškodua ni težjega značaja, so Franceta izpuštili na svobodo. France je s solzami v očeh objubil, da ne bo nikoli več igral »gorenjskega graščaka« in da bo s poštenim trudom svojih rok delal za svojo ženo in dvoje majhnih otrok, katerim noče nikoli več napraviti sramote in nesreče.

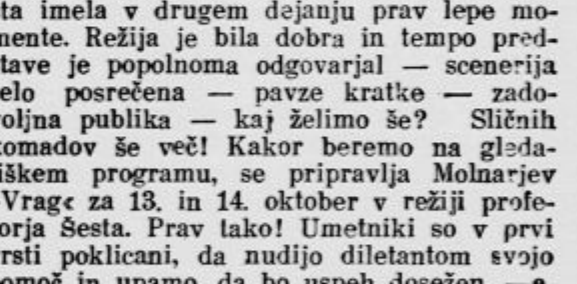
Dopisi

ORMOZ. Čitalnica poziva vse čitatelje in čitatelice, da radi ureditve knjižnice nemudoma, najkasneje pa do dne 15. oktobra vrnejo vse izposojene knjige. Opozarjajo se posebno oni, ki imajo knjige že dalje časa, ker bi jih sicer bilo treba sodno izterjati. Knjižničar.

ZALEC. Vpisovanje vajencev in vajenk v obrtno - nadaljevalno šolo se bo vršilo v torek, dne 2. oktobra od 5. do 7. ure zvečer v risalni dvorani osnovne šole v Zalcu. Oni vajenci(ke), ki vstopijo nanovo, naj prinesejo k opisovanju zadnje šolsko izpričevalo.

KAMNIK. V soboto zvečer in v nedeljo popoldne je bila v tukajšnji Čitalnici otvoritvena predstava »Sestrica iz Varšave«. Veseloirga je zelo dobro uspela, četrtica igralcev pod spretno režijo g. Kosa je medsebojno tekmovala, kdo bo bolje podal svoj vlogi. Nabito polna dvorana je dala otvoritvi zelo slavnostno značaj. Sonjo Varilovo je podala nova zvezda kamniškega ansambla gdč. Thea Ožekova prav dobro. Prvo dejanje ji je delalo sicer nekatere težave, katere bo pa pri večkratnih nastopih premagala; najboljša je bila v drugem in tretjem dejanju. Prejela je v obeh dnevih tri krasne šopke. Lucijo je gdč. Čizmekova odigrala res lepo in prikupljivo, tudi ona je zaslužila prejeto cvetje. Težko vlogo Burela je topot absolviral g. Golob Brezhibno, bil je mnogo boljši kakor v svojih prejšnjih mladih vlogah. Slikarja Huberta nam je podal zelo umerjeno in točno g. Kos. S Sonjo sta imela v drugem dejanju prav lepe momente. Režija je bila dobra in tempo predstave je popolnoma odgovarjal - scenerija zelo posrečena - pavze kratke - zadovoljna publika - kaj želimo še? Sličnih komadov še več! Kakor beremo na gledališkem programu, se pripravljaj Molnarjev »Vrag« za 13. in 14. oktober v režiji profesorja Šesta. Prav tako! Umetniki so v prvi vrsti poklicani, da nudijo diletantom svojo pomoč in upamo, da bo uspeh dosežen. — e.

Prhljaje, maščobo, kakor tudi izpadanje las obustavi že po 2-3kratni vporabi

GAMMA
sredstvo za lase.

Pri nadalnji vporabi porastele na plešasti glavi ponovno lasje. Zdravniško v 600 slučajih uspešno preizkušeno. Dobiva se v vseh lekarnah in drogerijah. 513

Najboljše, najtrajnejše, zato 13 najcenejše!

Kulturni pregled

Narodno gledališče

Predstave se vrše v dramskem gledališču. Ponedeljek, 24. sept.: Zaprti. Torek, 25. sept.: Romeo in Julija. A. Sreda, 26. sept.: Pohujšanje v dolini Šentflorjanske. Prem. abnoma. Četrtek, 27. sept.: Fanny, tete, strici itd. B.

Prva repriza Shakespeareove tragedije »Romeo in Julija« bo v ljubljani, drami danes torek za abonente reda A. Zasedba ista kakor pri premieri, le Julijo igra tokrat gdna. Vida Juvanova.

Premiera »Pohujšanje«. V sredo 26. tm. se igra v ljubljanski drami Cankarjeva farsa »Pohujšanje v dolini Šentflorjanske« v deloma novi zasedbi ter v popolnoma novi režiji in inscenaciji g. Škrbinška. Predstava se vrši na premierski abnoma.

Novi zakon za zaščito avtorskih pravie v Jugoslaviji je glasom poročil iz Beograda dovršen. Redigirala sta ga dr. Stražnički in dr. Šuman. Projekt pride sedaj pred skupščino.

Milan Begović na francoskem in norveškem odru. Francosko gledališče »Theatre de l'Avenue« v Parizu (ravnatelj Gaston Baty) je postavilo na svoj repertoar letošnje sezone Milana Begovića dramo »Pustolovec pred vratci«. V prevodu se glasi naslov »L'inconnu dernière porte«. To bi bila prva hrvatska drama na francoskem

odru. Meseca novembra so to delo vprizorili tudi v Oslu na Norveškem vtem ko se je lani že igralo v Bergenu, kjer je bil svojčas gledališki intendant Henrik Ibsen.

Goslae Jan Kubelik bo koncertiral v sredo 26. septembra v Pragi. Na programu ima Mozarta, Paganinija, Wieniawskega, Sarasata in lastne skladbe.

Režiser Max Reinhardt je pozvan v Barcelono, kjer bo najbrže režiral znani »Čučež«, s katerim je dosegel v Salzburgu izredne uspehe.

Strausova »Egiptovska Helen« v Berlinu. V berlinskem gledališču Unter den Linden bodo imeli 7. oktobra premijero Straussove »Egiptovske Helen«. Dirigiral bo skladatelj Blech, naslovno vlogo bo pela Marija Müllerjeva.

Nov Pirandello. Pirandello, ki je prišel zadnje čase po zasluženju iz mode, je napisal sedaj novo dramo, prav za prav misterij »Lazare«, mit v treh dejanjih, obravnavajoč vstajenje človeka od smrti.

Proslava Tolstega v Osijeju. V osiškem gledališču se bo ta teden vršila proslava 100letnice rojstva L. N. Tolstega. Sodelovala bo tudi ruska igralna ga. Mansevtova.

Moskovski »Hudočestveni teater« bo elavil letos dne 27. oktobra svojo 30letnico. Navzoči bodo vsi ustanovitelji gledališča. v prvi vrsti Dančenko in Stanislavskij.

Domače vesti

* **Za sodnika pri okrajnem sodišču v Radovljici** je imenovan sodnik okrajnega sodišča v Murski Soboti Valentin Bidovec.

* **Resna bolezen patrijarha Dimitrija**. Iz Beograda poročajo, da je stanje nedavno obolelega patrijarha Dimitrija zelo resno. Zbolel je patrijarh zaradi prenapornega dela. V nedeljo ga je med drugimi obiskal tudi minister ver.

* **Dr. Pernar zopet v Zagrebu**. V nedeljo zvečer se je nar. poslanec dr. Pernar vrnil z Dunaja v Zagreb, kjer so ga sprejeli številni prijatelji. Na Dunaju so ga pregledali razni specialisti; njegovo zdravje sicer še ni na popolnopravni, toda trenutno je dr. Pernar izven nevarnosti.

* **Občinske volitve v Šmihel-Stopičah**. V nedeljo so se vršile v Šmihel-Stopičah občinske volitve. Vloženih je bil 8 list, od teh 3 napredne in 5 klerikalnih. Naprednjaki so dobili skupno 315 glasov (9 odbornikov), klerikalci 798 glasov (24 odbornikov). Volitve se je udeležilo od 2001 volilnih upravičencev 1113.

* **Preganjane pristave KDK**. V Osljek je dospel dekret, s katerim se premešča profesor Stijč v Veliko Kikind. Stijč je predsednik tamošnje organizacije SDS in oblastni poslanec. Bil je velik nasprotnik radikalov in jih je občutno oviral v njihovem strankarskem udeleževanju zlasti v Dalju in okolici, kjer je imel mnogo pristave. V Osljeku so mnenja, da je Stijč premeščen iz čisto političnih motivov.

* **Kje je pravica?** Prejeli smo: Pred nedavnim časom je bil priobčen v Jutru upravičen apel naših železniških starupokojencev na merodajne faktore, v katerem se opozarja na dejstvo, da se bodo starupokojenci oficirji v najkrajšem času prevedli v pokojnino po novem zakonu, dočim so vsa prizadevanja železniških starupokojencev započeta v istem pravcu, ostala brezuspešna. Javnost bo gotovo zanimala najnovejša v nebo vpijoča krivica, ki baš v poslednjem času zadeva te stro-make, ki so tam, kjer jim je treba kaj zvesti, popolnoma enakopravni s onimi srečnejšimi, na novi zakon prevedenimi tovariši. Starupokojenci železničarji bodo namreč morali kljub svojim beraškim mesečnim prejemkom po 500, 600 ali največ 700 Din plačevati v prid famozni Nabavljaci za drugi v Beogradu, ne glede na to, ali so bili kdaj njihovi člani ali ne, enake zneske, kakor jih bodo plačevali njihovi na novi zakon prevedeni železniški tovariši. Pa naj si še kdo upa trdit, da pri nas ni enakosti in pravice!

* **Poroča**. Poročila sta se v cerkvi sv. Jakoba v Ljubljani rudniški inženjer g. Vin-kov Karnavšek in gđ. Lea Ravarjeva, hčer-ka ljubljanskega trgovca in hišnega posest-nika. Obilo sreče!

* **Smrtna kosa**. V Celju je umrl v soboto 22. t. m. v 50 letih starosti vinski trgovec Franc Tramsche g. Bil je navdušen ribi-č in marljiv funkcionar celjskega ribar-skega društva. V ponedeljek 24. t. m. pa je po kratki bolezn umrl zadet od možganske kapi na Kralja Petra cesti dr. Anton Kun s t zobozdravnik v Celju. Rojen na Gomilskem je izvrševal kot okrožni zdravnik svojo prakso naprej v St. Pavlu pri Prebrodu, nato nekaj let v Žalcu, odkoder se je pre-sellil kot zobozdravnik v Celje. Bil je kot zelo dober in ljudomil zdravnik znan daleč naokrog. Dosegel je starost 60 let. V celjski javni bolnici je umrl 23. t. m. 65 letni Jakob Bračko, zasebnik iz St. Vidu pri Gro-belnem. — V Braslovcah je umrl v najlepši moški dob posestnik in trgovec z usnjem g. Ferdo Gra h. Pogreb bo jutri ob 10. do-poldne. Pokojnikom blag spomin, žalujočim čiste iskreno sožalje!

* **V naše državljanstvo so sprejeti**: trgov-ski potnik v Ljubljani Franjo Hrovatin, dro-gerist v Mariboru Ivan Tif, učitelj pri Sv. Bolfenku Ciril Kafol, privatni uradnik na Jesenicah Rudolf Pavšič in privatni urad-nik v Dolu Janez Pivk.

* **Novi gojenci vojaške akademije**. Poleg velikega števila drugih so letos sprejeti v vojni akademijo v Beogradu novi gojenci: Albert Illovar, Branko Urban, Vladimir Po-ček, Vladimir Regent, Vladimir Pišer, Du-šan Berčec, Emil Cof, Zdravko Znidar, Ivan Drčar, Elia Vovčko, Josip Devetka, Josip Zupanc, Josip Kuhar, Josip Štor, Lovro Ka-nape, Ludovik Čuček, Marjan Kotnik, Milan Zakrajšek, Miroslav Krulc, Nenad Bartol, Rudolf Levak, Rudolf Renčelj, Slavko Le-var, Stanislav Javornik, Stanko Perhavec, Feliks Toli, Franjo Kleč in Franjo Zorec. Sprejeti se morajo javiti v vojni akademiji 12. oktobra ob 7. zjutraj.

* **Sprejem novih slušateljev v višje peda-goške šole** Ko je ministrski svet odobril, da slušatelji višjih pedagoških šol za časa študija dobivajo polovico svojih rednih prejem-kov, ki jih imajo v državni službi, je pro-svetni minister odredil, da se takoj razpi-šejo konkurzi za sprejem novih slušateljev v višji pedagoški šoli v Beogradu in v Za-grebu.

* **Pravilnik o nostrifikaciji inozemskih diplom medicinske fakultete**. Službene No-vine objavljajo pravilnik o nostrifikaciji diplom medicinske fakultete, ki se glasi: 1.) Kdor želi, da bi se mu v naši državi no-strificirala doktorska diploma, pridobljena na medicinski fakulteti v inozemstvu, mora predložiti: a) originalno diplomu, b) potrdi-lo o državljanstvu, c) izpričevalo o zre-lostnem izpitu srednje šole v kraljevini SHS, d) uradni dokument o študiju (vpi-sana in poslušana predavanja, položeni iz-pit z ocenam) in d) prošnjo, da bi se mu no-strificirala diploma. Prosilec mora položiti takso za nostrifikacijo v znesku 500 Din po zakonu o takсах. Ko svet medicinske fakul-tete pregleda predložene dokumente, od-redi komisijo, pred katero mora polagati prosilec izpite: II. in III. rigoroz (farma-kologijo, občo patologijo in patološko anat-mijo, interno medicino, psihijatrijo z nev-rologijo in otroško medicino iz II. rigoroz,

kirurgijo, ginekologijo, oftalmologijo, der-matovenerologijo, sodno medicino in higij-ono iz III. rigoroz, — 2. svet medicinske fakultete opravi zgoraj navedenih pogojev edino in izjemoma one prosilce, o katerih spozna, da so se posebno odlikovali s stro-kovno in znanstveno izobrazbo — 3. Te odredbe veljajo za one prosilce, ki pridobe inozemsko doktorsko diplomu, ko že stopi ta odredba v veljavo.

* **Českoslovaški pedagogi bodo posetili Slovenijo**. V Beograd je prispela v nedeljo skupina českoslovaških pedagogov na zavo-dih za slepo, gluho in v živčno bolno de-co. Ekskurzijo, ki šteje 35 članov, vodi zna-ni česki pedagog Josef Zeman. Bratski go-stje bodo posetili tudi Slovenijo. V noči od sobote na nedeljo bodo prišli v Ljubljano in si bodo v nedeljo in ponedeljek ogledali Ljubljano, Bled in zavod za slepe v Kočevju. V torek bodo odpotovali v domovino.

Gospodom priporočamo

veliko izbiro jesenskih in zimskih oblik ter sukenj, površnikov in ra-glanov trdke

Fran Lukič v Stritarjevi ulici

V zalogi samo oblačila najboljšega blaga.

* **Filmska centrala ZKD**. Vsem včlanjenim društvom sporočamo v smislu okrožnice št. 3, da imamo na razpolago v mesecu septembru in oktobru dva kulturna počuna velefilma, katera izposojujemo društvom proti zmerni izposojevalnini, oziroma pri-rejamo z istima filma predavanja v smislu gori imenovane okrožnice. Oba filma »Ekspedicija kapitana Scotta na južni tečaj-i« »Potovanje po Srednji Evropi« priporo-čamo društvom glede na lepe slike in pouč-nost programa v predavanju. Društva, ki žele predstave, naj se takoj javijo tajništvu ZKD in sporoče vse podatke, ki so zažele-ni v smislu okrožnice št. 3. Filmi ostanejo na razpolago za dobo enega meseca, zaradi česar opozarjamo društva, da s predvaja-njem hite. — Tajništvo ZKD.

* **Mednarodni kongres hišnih in zemlj-ških posestnikov** se bo letos vršil od 25. do 29. t. m. v dvoru na Dunaju. Že do sedaj je prijavljenih veliko število delegatov sko-ro iz vseh evropskih držav, med temi iz Ju-goslavije, predvsem iz Zagreba in Ljubljane. V glavnem se bo razpravljalo o popolnem ukinitju vseh izjemnih stanovanjskih za-konov in o svobodnem razpolaganju z last-nino, nadalje o davčnih bremenih hišne in zemljiške posesti kakor tudi o zidanih novih stanovanjskih hiš po privatni inicijativi.

RABITE TUNGSRAM Barijevе elektronke

* **Kongres ruskih učenjakov v Beogradu zaključen**. Po osemindnevem delu je bil kongres ruskih znanstvenikov — emigran-tov zaključen na enako svečan način, kakor je bil otvoren. Prisostvovali so poleg mnogih Rusov in beograjske inteligence zastop-niki vlade, univerze, pravoslavne cerkve in raznih institucij. Poslednjo sejo so ruski učenjaki posvetili spominu Leva Tolstega. Govorila sta g. Nikolaj Loski, prof. filozof-ije na praški univerzi, ter vseuč. prof. Ser-gij Zavadski. Istotako bivač v Pragi Nju-na krasna izvajanja so vsi navzoči nagra-dili z burnim odobravanjem, nakar je bil kongres zaključen.

* **Iz »Uradnega lista«**. »Uradni list« štev. 91 z dne 22. t. m. objavlja pravilnik o ustroju pokojninskega fonda za osebe direktije rečne plovitbe, pravilnik o sprejemanju in strokovnem šolanju pripravnikov za urad-nike poštne — brzojavne telefonske stroke kraljevine SHS in učni program za višji in nižji poštne — brzojavni tečaj.

* **Živalske kužne bolezni v ljubljanski in mariborski oblasti**. V ljubljanski oblasti je bilo od 10. do 16. t. m. 5 slučajev mehu-čnega izpuščaja goved, 13 svinjske kuge, 6 stega izpuščaja goved, 13 svinjske kuge, 6 belne kuge. V mariborski oblasti je bilo 14. t. m. 70 slučajev svinjske kuge, 57 vranč-inega prisada, 17 svinjske rdečice, 1 šustov-ca, 1 konjskih garj in 1 stekline.

* **Nalezljive bolezni v mariborski ob-lasti**. Od 8. do 14. t. m. je bilo v mariborski oblasti 53 slučajev tifuznih bolezni, 30 gri-že, 57 skratinke, 24 ošpic, 10 davice, 3 duš-ljivga kašlja, 5 krčevite odrevenelosti in 1 Sena.

NOGAVICE kupite

v Tovarniški zalogi nogavic in plenitni Ljubljana, Miklošičeva cesta št. 14 nasproti hotela Union 178.

* **Tajne igralnice v Beogradu**. V zadnjem času je bilo odkritih v beograjskih pred-mestjih več tajnih igralnic. Policija je zve-dela, da se nahajata takta igralnica tudi na Terazijah, in to v IV. nadstropju palače Ka-zina. Pričela je racijo v nedeljo ob 10. in jo končala večeraj ob 3. zjutraj. Aretiranih je bilo 40 oddelkih Beograjsčanov. Aretiranje so odvedli v mestno upravo, kjer so jih za-slišali in nato izpustili.

* **Eksplodija v vodnjaku**. V Kagujevcu je zidarjeva žena Draginja Cvetočevića od-šla pomoči k vodnjaku po vodo. Ker je bila tema, je prižgala vžgalico, ki je dogorela, prav ko se je sklonila nad vodnjak. Še za-reči ostanek ji je padel v vodnjak in posled-ica je bila huda eksplozija, ki je Draginjo vrgla vznak in jo tako poškodovala, da je obležala nezavestna. Policija je dala zajeti iz vodnjaka vodo in jo ugotovila, da diši po petroleju in bencinu. Vodo so poslali v ke-mični laboratorij, da jo bodo preiskali. Do-mnevajo, da je nekdo vli v vodnjak več

litrov petroleja in bencina ter da je na ta način nastala nesreča.

* **Velik vlom v Pančevu**. V Pančevu je neki drzni vlomilec splezal na streho manu-fakturne trgovine Jovana Yukovića, preluk-njal streho in odnesel skozi odprtino najfi-nejšega angleškega blaga in francoske svi-le za okoli 30.000 Din. Energičnim poizved-bam policije se je posrečilo, da je prišla vlomilca še istega dne na obrežju v trenu-tku, ko je hotel svoj plen prepeljati s čolnom v Beograd. V vlomilcu so spoznali Milana Kocjančiča, italijanskega begunca, ki živi že dve leti v Pančevu. Pri preiskavi se je do-gnalo, da je izvršil Kocjančič v mesecu septembru že tri vlome v Pančevu.

* **Strahovit vihar v Splitu**. V nedeljo po-noči je divjal nad Splitom in okolico stra-hovit vihar. Strela je udarila v več poslo-pij. V selu Kučičah je strela udarila v neko hišo in usmrtila mladenko Milo Topičevo. Zaradi slabega vremena je Hrvatski Sokol v Splitu preložil svoj prijavljeni izlet v Omiš.

* **Rimsko grobišče pri Sremski Mitrovici**. Ko so seljaki te dni prekopavali Dabino groblje pri Sremski Mitrovici, so našli na nagrobne spomenike, plošče in kipe. Ugo tovljeno je, da gre za ostanke starega rim-skega grobišča. Dabino groblje bo sedaj obis-ka komisija strokovnjakov in delegat Narodnega muzeja v Zagrebu.

* **Bomba usmrtila dečka**. Pred dnevi se je v občini Skradin pri Šibeniku pripetila huda nesreča, pri kateri je na tragičen način izdihnil 6letni deček Slavko Borak Jošin. Okoli 1. popoldne se je začela iz hiše deč-kovega očeta strahovita detonacija. Seljaki so takoj odhiteli v hišo in našli kuhtajo za-prašeno s pepelom, dočim je poleg ognjišča ležal mali Slavko v zadnjih zdihljajih. Tre-buh mu je bil razparan, obe roki v komol-čih odtrgani in levo oko izbito. Orožniki so takoj uvedli preiskavo, da ugotove vzrok te nesreče. Našli so ostanke italijanske ročne bombe, ter dognali, da se je nesreča pripetila zaradi eksplozije te bombe, ki jo je de-ček bržkone položil na ognjišče. Bomba je bila še izza časa, ko so Italijani imeli te kraje zasedene.

ITO — zobna pasta najboljša!

* **Pri telesnem zaprtju in hemeroidih, že-lodnem in telesnem motenju, boleznih na jetrih in vranici, boleznih v križu in hrbtu** je »Franz Josef« grenčica izborna sredstvo, ako jo vzameš večkrat na dan. Strokovni zdravniki za notranje bolezni dajo v mno-gih primerih vsak dan zjutraj in zvečer pitl pol kupice vode »Franz Josef«. Dobi se v vseh lekarnah, drogerijah in špece-rijskih trgovinah.

* **Vedno najnovejša dunajske bluze, kras-ne otroške oblečke, Kristofič-Bučar, Stari trg.**

* **Obleke kemično čisti, barva, pilsira in lika tovarna IOS. RFICH.**

* **Dijaški koledar 1928/29 je ti-skan v hrvatskem, srbskem in slo-venskem jeziku: torej v 3 posebnih izdajah.**

Iz Ljubljane

* **Občni zbor Udruženja gled. igralcev**, sekcija Ljubljana, se je vršil v nedeljo ob 10. popoldne v opernem gledališču. Pred-sednik g. Betetto se je po otvoritvi in ostali formalnostih predvsem poklonil najvišje-mu pokrovitelju organizacije kralju Alek-sandru I., in njegovi visoki obitelji ter na-to podal zelo lep pregled o delu organizac-je v preteklem letu. Sledili sta temeljiti po-ročili tajnika g. Drenovca in blagajnika g. Mencina, nakar je na predlog revizorjev dobil odbor od članstva absolutorij in iskre-no zahvalo za poštrevanost in plodnost tru-dov. Ob velikem navdušenju je bil nato iz-voljen z vzklikom stari odbor, ki ga tvorijo: predsednik J. Betetto, podpredsednik A. Ne-fat, tajnik L. Drenovec, blagajnik I. Men-cin, odborniki L. Kovač, I. Jerman, M. Si-mončič in revizorja: V. Janko in A. Erkla-vec. Pri zadnji točki dnevnega reda je bilo sprejetih po temeljitem in iskrenem razgo-voru nekaj važnih sklepov, nakar je pred-sednik zaključil ob pol 13. zares lepo uspe-li občni zbor.

* **Planinsko predavanje** povodom kon-gresa »Asocijacije slovanskih planinskih društev« v Ljubljani priredi »Slov. plan. društvo« danes v torek 25. t. m. ob pol 20. v veliki dvorani hotela »Union«. Predava: prof. J. Horvat iz Zagreba o narodnih parkih na Hrvatskem, prof. Janko Mla-kar pa o naših planinah. Obe predavanji bodo pojasnjevale krasne slike. Vabimo planince iz vse ostale občinstvo na to pre-davanje.

* **Prost vstop na umetnostno razstavo »četrte generacije«** v Jakopičevem paviljo-nu danes od 9. do 18. Opozarjamo cenjeno publiko, da ne zamudi prilike, ogledati si dela naših najmlajših. Razstava je vklju-bi uničujoči kritiki uspeša. Do danes je obis-kało naše mlade 1473 oseb; prodanih je 41 del.

* **Cena vožnjam avtobusnega prometa** Splošne maloželezniške družbe d. d. v Lju-bljani se poviša z dnem 25. t. m. za 1 Din pri vožnjah ob delavnikih po 8. uri zvečer in za enak znesek tudi ob nedeljah in praz-nikih ves dan.

* **Drobna policijska kronika**. Od sobote do danes so bile na policiji vložene nasled-nje ovadbe: 1 telesna poškodba, 2 prestop-ka kaljenja nočnega miru, 3 pretepi, 1 pri-mer nedostojnega vedenja v kinematografu, 1 karambol, 9 prestopkov uredbe o odpira-nju in zapiranju trgovinskih obratov in 4 prestopki cestnopolijskega reda. — Areti-

rali so 4 osebe, in sicer Anko P. zaradi su-ma soudeležbe pri večji tatvini, Karla N. zaradi suma tatvine in prepovedanega po-vratka, Janka F. zaradi izgrede in Fraca B., ki je bil zasledovan v policijskem dnevniku.

* **Plesna sezila 1928-29**. Društva, kor-poracije, klubi in privatne družbe, ki bi že-leli imeti svoje zaključene plesne šole, pa še nimajo strokovnega učitelja ali tozadev-ne dvorane, naj se takoj pisмено ali ust-meno obrnejo na plesnega mojstra gosp. J. n. k. kavarna »Emona« 1657

* **Nepazljivost voznikov**. Na Kette-Murnovi cesti grade že dalje časa glavni zbiralni kanal. Pri odvažanju izkopanega kamena in prsti zaposleni vozniki pa so pri svojem ravnanju tako nepazljivi, da s stra-nicami vozov zadevajo ob zidovje tamkajš-njih hiš poslopij. Hiše so zaradi tega do-bile na svojih sprednjih stenah večje poškodbe, ki jih bo na vsak način treba po-praviti. Posestniki teh hiš vprašujejo mest-ni gradbeni urad ali bo dal on popraviti po-vozniki povzročeno škodo, ali pa bo po-trebne reparature izvršila tvrdka, kateri je poverjena zgradba kanala.

* **Karambol dveh kolesarjev**. V soboto popoldne okrog 11. ure se je pripeljal po Miklošičevi cesti v smeri proti Marjinemu trgu s kolesom ključavničarski pomočnik Iv. G. Ob pričetku klanca pri frančiškanski cerkvi se je privozil istotako s kolesom na-sproti trgovski sotrudnik Ivan R. Ker je vo-zil G. nepravilno po levi strani ceste name-stu po desni in je hotel vrhu vsega še za-viti na Sv. Petra cesto, je sledil nezogibno karambol. Oba kolesarja sta padla na tla in se je Ivanovo kolo precej poškodovalo.

Nogavice vsled ugodnega nakupa najnižje cene. Velika zaloga. Fr. M. ROZMAN. Židovska ulica 7.

* **Sam je hotel soditi**. V noči od sobo-te na nedeljo je popivala v neki šišenski gostilni družba več obrtniških pomočnikov, med katerimi se je nahajal tudi pleskarski pomočnik Ivan K. Ta je pogostil v vselem razpoloženo tudi redova Radoslava Fejdo. Vsa družba se je končno podala še v kavar-no »Triglav«, kjer pa se je vojak izpobil tako daleč, da je ukradel svojemu gostite-lju Ivanu srebrno uro z verižico vred. Bil pa je premalo spreten in ga je Ivan pri tat-vini zasačil. Takoj je bil poklican stražnik, ki je Fejdu napovedal aretacijo. Ivana je vojakova grda nevaležnost tako razburila in užalila, da ga je hotel kar sam obsoditi in sodbo na lico mesta tudi izvršiti. Udaril je večkrat dogopstega Fejda s pestjo po glavi, tako da je vojaka kmalu obila kri po levi strani obraza. Zaradi lahke telesne po-skodbe se bo moral Ivan, ki je bil precej, nadelan, zagovarjati pred sodiščem.

* **Nevaren godec**. Janko F., je star že 28 let in je po poklicu godec, toda imel je že opraviti s sodnijo, kjer je še na dolgu 6 tednov zapora, ki jih nikakor noče od-se-deti. Pa ga je predsodnični dohitela bridka usoda, in sicer po njegovi lastni krivdi. Okrog pol 21. ure jo je primahal precej na-kresan pred stanovanje svoje žene tam ne-kje v predmestju Ljubljane. Prišel je stra-šno tuliti in razgrajati, tako da so se vsi hišni prebivalci prestrašeni prebudili in pri-hiteli gledat, če niso morda Turki v deželi. Ko so pa spoznali, da je to le godec Janko, so njegovo podoknico zaključili enostavno s tem, da so poklicali na pomoč stražnika.

Jankova žena si svojem možu ni upala od-preti stanovanja zaradi tega, ker ji je ope-tovano grozil, da ji bo pokazal. Še pred prihodom stražnika je Janko razbil šipo na ženinem oknu, nakar je žena preplašena po-begnila, godec pa je odkolovratil v stanova-nje in legel v posteljo. Hišni lastnik ne trpi da bi Janko spal pod njegovo streho, ker neprestano povzroča nemir in prepir. Straž-nik se hudega godca ni prav nič ustrašil, temveč ga je izvelkel iz postelje ter ga od-vedel »na jeperge« v policijski zapor. Ko bo odsedel policijsko kazen, bo moral od-sluziti še onih šest tednov na ljubljanskem sodišču.

Iz Maribora

* **Mestni ubožni svet** bo imel v petek 28. t. m. ob 17. v mestni posvetovalnici svo-jo sejo, na kateri se bodo obravnavale na-slednje zadeve: proračun mestnega ubož-nega sveta, prispevek za drva mestnim ubožcem, rešitev prošelj za podpore in sprejem v oskrbovalnico, odnosno hiralni-co, in slučajnosti.

* **Vpisovanje učencev in učenk v vse tri razrede trgovske nadaljevalne šole v Mariboru** bo v nedeljo 30. t. m. od 10. do 12. v prostorih trgovske akademije na Zrin-skega trgu 1-1, soba 31, vpisovanje v vse tri razrede gostilničarske nadaljevalne šole pa v ponedeljek 1. oktobra od 17. do 19. ure istotam. Pogoji običajni. Sprejemni in po-navljalni izpiti za trgovsko nadaljevalno šolo v ponedeljek 1. oktobra ob 15., za go-stilničarsko v torek 2. oktobra od 15. ure dalje. Pričetek rednega pouka v obeh šolah v četrtek 4. oktobra ob 15.

* **Ustavljen avtobusni promet v Po-brežje**. Ker je zadnje neurje razdejalo pre-cejšen del pobreške ceste, se je moral avto-busni promet na progi št. 3, to je na Po-brežje, začasno ustaviti iz varnostnih raz-logov. Ko bodo popravila dovršena, bo promet zopet upostavljen.

* **Kuharska tečaja za dobro meščansko kuhinjo** se bosta pričela 1. oktobra na za-vedu »Vesna« v Mariboru. Večerni tečaj je v prvi vrsti namenjen damam, ki so čez dan zaposlene v raznih poklicih. Natančne infor-macije daje ravnateljstvo dnevno od 10. do 12 in od 16. do 17. ure.

* **Avtobusne zveze v Slovenske gorice**. Maribor ima že lepo razporedene avtomobil-ske zveze v okolico in celo v Slovenske gorice. Večina teh zvez je dnevna, le proti Sv. Jakobu v Slovenskih goricah avtobus ne vozi ob nedeljah. Ob nastopajoči jesen-ski seziji, zlasti sadni in vinski pa bi menda kazalo uvesti tudi proti Sv. Jakobu nedelj-sko avtobusno zvezo. Avto bi moral voziti

Danes II. del in konec

monumentalnega historičnega ve-lo-filma po motivih nesmrtnega dela francoskega romanopisca

A. DUMASA

Trije mušketirji

Glavnost francoskih viteзов v sred-njem veku. — Ljubimkanje. — Dvor-ska etiketa. — Elitni ples. — Junaški boji. — Zmaga ljubavi.

Dveurne predstave danes ob 3., 5., 7. in 9. uri.

Krasna godba. KINO IDEAL.

iz Maribora zjutraj, nazaj pa zvečer. Pro-met bi bil menda zadovoljiv, ako upoštevamo, da je kupčija s Slovenskimi goricami glede sadja sedaj že precej živahna in da je tudi nebroj meščanov, ki imajo stalne zve-ze z vinogradniki.

* **Predzna tatvina**. V mariborski go-stilni »Pri zlatem levu«, se je te dni zglaši-l možak, ki se je izdal za vinskega trgovca iz Dalmacije ter ponujal vzorce svojega vi-na. V gostilni se je nastanil, ker ni bilo no-bene prazne sobe, kot sostanovalec dveh gostov, enega iz Ljubljane, drugega z Kar-lovca. Zvečer je mož do policijske ure sedel v gostilni. Ko sta njegova sostanovalca že spala, je odšel na tihem v sobo, kjer se je preoblekel v novo obleko enega svojih so-stanovalecev, drugemu pa je vzel kovčeg, nakar je izginil. Tatu se niso izsledili.

* **Vlomi in roparski napadi** so v Rušah in okolici v letošnjem letu zelo pogosti. Sedmi zločin se je zgodil te dni in je bil žrtev gostilničar Dramelj iz Bezane. Mož je prišel popoldne v Ruše ter je mesarju prodal svinje. Zvečer se je nekaj časa mu-dil v gostilni, potem se je pa odpravil proti domu. Sredi poti je nenadoma iz teme pla-nil nanj neki moški ter mu vzel listino z denarjem. Napadenec je bil tako prepla-šen, da napadalec ne more dovoljno opisati. Orožništvo je dva osumljenca sicer že are-tiralo, a so morali enega izpustiti.

* **Menično sleparstvo**. Sedlar Anton Ju-gović je s tremi ponarejenimi menicami zaporedoma dvignil v nekem mariborskem denarnem zavodu v skupnem znesku čez 30.000 Din. Na menicah je ponaredil pod-pisa dveh porokov svojih imovitih sorodni-kov z Vrhnike ter legalizacijo okrajnega so-dišča na Vrhniki in izpisek zemljiške knji-ge. V to svrho si je nabavil tudi okroglo štampljko vrhniškega sodišča ter z njo oprnil ponarejene listine. Listine niso bile posebno podobne sodnemu pisarnškemu iz-delku, a so vendar dosegle sleparski smot-er.

Iz Celja

* **Del Vodnikove ulice med Kralja Petra cesto in Strossmayerjevo ulico** bo zaradi zidanja stanovanjske hiše Ljudske posojil-nice na nadaljnega za vojni promet zaprt, in sicer samo preko dneva med delom.

* **Vpisovanje v gostilničarsko nadalje-valno šolo v Celju** bo v torek 2. oktobra od 14. do 15. ure v pisarni ravnateljstva držav-ne deške meščanske šole. Obiskovalci so dolžni šolo vsi vajenci gostilniške hotelske in kavarnske obrti v razdalji do 3 km izveza mesta. Vsak vajenec naj prinese s seboj zadnje šolsko spričevalo. Vpisnina 50 Din. Pouk se bo vršil v torkih in petkih od 14. ure dalje.

* **Godbeno društvo železničarjev v Ce-lju** se tem potom najiskrenejše zahvaljuje vsem darovalcem tombolskih dobikov ter sploh vsem, ki so pripomogli, do tako lepo uspele tombole.

* **Kitajska dobavila živila za Celje**. Celj-ski dopisnik »Slovenca« je ožigosal v ne-deljski številki draginjo v Celju. Omenil je, da je v Celju sadje in grozdje drago ka-kor da bi ga dobivali iz Kitajske. Resnica je, da je sadje in grozdje v Celju zelo drago, vendar moramo konstatirati, da je v Celju tudi kruh dražji kakor v katerikoli mestu. Naš magistrat se doslej še ni zganil Upamo, da se bo kaj ukrenilo v svrho zni-žanja cen kruha, ker moke tudi ne dobiva-mo iz Kitajske.

* **Razpisano je mesto grobarja na celj-skem mestnem pokopališču**. Plača po dogo-voru. Prednost imajo vrtnarji. Prošnjo je treba vložiti do 5. oktobra.

* **Živinski sejmi v Celju** se vrše vsak prvi ponedeljek v mesecu na sejmišču po-leg gostilne pri »Zelenem travniku«. Ako je ta ponedeljek praznik, je sejem prihodnji delavnik. Na teh mesečnih živinskih sejmih se ne bo pobirala nikaka pristojbina. Prvi tak sejem za govedo, konje in drobnico bo v ponedeljek 1. oktobra.

* **Premeten slepar**. Neki moški je prišel 14. t. m. v trgovino trgovca G. in nabral blaga za možko obleko v vrednosti 1321 Din. Izdal je se je za posestnika P. v Škofji vasi in plačal trgovcu na račun le 30 Din, drugo pa je obljubil prinesiti 17. t. m., ko bo pro-dal hmelj. Ker je že večkrat kupil v tej tr-govini razne malenkosti, mu je trgovec za-upal in blago kreditiral. Prišel je dan 17. t. m. a plačila ni bilo od nikoder. Ko se je nato trgovec o zadevi informiral v Škofji vasi, je izvedel, da tam ni nikakega takega posestnika. Navihanca, ki je govoril v dila-lektu šentjurske okolice, zasleduje oblastvo in je upati, da bo prišel kmalu v roke pra-vici.

* <

Iz Ptuj

— **Popravek.** Društvo »Orel« v Središču nam pošila sledeči popravek: Ni res, kot se je trdilo v »Jutru« št. 220. od 19. sept. t. l. stran 5, prvi stolpec med novicami iz Ptuj, pod naslovom »Vloma«, da je bil zasaden kot tat — vlomilec v garderobo Sportnega kluba v Ptuj član središkega Orla, pač pa je res, da je bil aretiran vsled suma vloma in tatvine neki P. Petek iz Dravcev, ki ni, in nikdar ni bil član središkega Orla.

Iz Litije

— **Gostovanje ljubljanskih igralcev.** V nedeljo popoldne so gostovali igralci dramskega oddelka ljubljanskih invalidov v Smartnem pri Litiji. Upriporili so znano Nusičev komedijo »Sumljiva oseba«, ki jo je že lansko sezono upriporilo litijsko Sokolsko gledališče.

— **Vse za čast!** V soboto je bil na liškem sodišču velik promet, ker so prali čast v 13 tožbah. Malo vika, malo krika — malo joka, malo stoka... pa se je po večini vse dobro izteklo in se je vseh 26 strank, ki so se dotledaj sovražile na smrt, pobotalo. Za teden dni se nam vsem »oprava« čast bliska kakor poletno solnce.

— **Dekoracije stanovanj s prilagami iz »Življenja in sveta«.** Umetniške priloge naše tedenske revije »Življenje in svet« so med naročniki jako dobrodošle. V našem okraju se opaža, da služijo že v mnogih hišah za stanovanjski okras. Neki tukajšnji mizar dela okvire kar na debelo, vsak teden prejme precej naročil, da si naročniki shranijo dosele slike v čedne okvire. Akcija uredništva »Življenja in sveta« je torej zelo umestna.

Iz Trbovelj

— **»Scampolo« v Hrastniku.** V nedeljo popoldne so igralci Sokola v Trbovljah ponovili v Narodnem domu igro »Scampolo«. Obisk je bil poveljen in je onim, ki predstave niso posetili, lahko prav žal. Trboveljani, vi pa le še pridite!

— **Pogajanja med steklarji in delodajalci.** Minulo soboto so se zopet vršila pogajanja med steklarji in delodajalci. Podjetnik je pristal na nov način izračunavanja zasluzka, in sicer po českim sistemu. V kratkem bosta odstopovala dva delegata steklarjev na Češko, da bosta proučila, kako se vrši tam izračunavanje zasluzka. Ko se bosta vrnila, se bodo pogajanja nadaljevala, in upamo, tudi uspešno zaključila.

— **Pevsko društvo »Zvon«** vabi svoje članice in članke pevce, da se zanesljivo udeležijo danes 25. t. m. prve skupne pevke vaje. Istočasno vabi tudi vse, ki so zmnožni zborovskega petja in imajo zanj veselje, da se prijavijo k zboru in se udeležijo pevskih vaj takoj ob začetku letošnje sezone. Odbor.

Iz Kostanjevica

— **»Kvaterni nedelja«** na Slinovih pri Kostanjevici je bila zaradi trajnega deževja v soboto popoldne skozi celo noč in v nedeljo ves dan zelo slabo obiskana. Predvsem ni bilo daljnih romarjev iz Štajerskega in sosednjega Žužemberka, ki dajejo ponavadi največji kontingent udeležencev tega sicer velikega prošenja. Prišlo pa je kljub takemu vremenu vse polno Dalmatincev in drugih krošnjarjev, sladoležar, fotograf in nekaj trgovcev, usnarjev in letarjev. Da brez običajnih beračev ni bilo, je umevno. Ti ne poznajo slabega ali lepega vremena.

— **Predtrgatev nagnete grozdja,** ki ga pa k sreči ni mnogo, se je pričela deloma že v petek, deloma pa včeraj v ponedeljek. Mošči iz takega grozdja se pravi podberin, ki velja večina le za domačo pijančo. Ostalo grozdje je lepo in tudi že precej sladko. Črna ona pa dognala šele v kakih dveh do treh tednih.

Iz Kočevja

— **Pameten ukrep.** Mestno županstvo je izdalo nekaj nujno potrebnih naredb za voznike, bicikliste in avtomobiliste, in sicer: 1. Vsak voznik mora imeti od mraka do zore luči; 2. mora voziti na desni, prehitovati na levo; 3. mora imeti močno zavoro; 4. nihče na vozu ne sme spati ali upijati se; 5. fantu pod 18 leti se ne sme prepustiti samostojno vožnjo; 6. vsako vozilo mora voziti skozi mesto polagoma; 7. po hodnikih je odločno zabranjeno vožnjo s kolesi in ročnimi vozilki; 8. vsak voznik mora na dano znamenje ustaviti vozilo in se pokoriti vsem ukrepom oblasti. Ti ukrepi so zelo važni za nas, ker so vozniki doslej vozili poljudno, kakor so hoteli.

— **Nova trgovina.** Na Trgu kralja Petra Osvoboditelja št. 2. je otvoril trgovino z železnico g. Leo Lov, sin znanega trgovca z železnico Franca Loya.

— **Stavbno gibanje** je v zadnjem času pri nas zelo živo. Skoro na vseh oglih mesta se zida ali prenavlja. G. Konrad Rom zida v Gnadendorfu novo hišo. Nova tvornica raste; pravijo, da bo še pred zimo gotova. Gasilni dom na Cankarjevi cesti je pod streho. Služil bo društvu v pritiščju, zgoraj pa bo prirejena velika dvorana, katero toliko pogrešamo v Kočevju. Poleg tega bo v prvem nadstropju še stanovanje hišnika. Tudi lična vila g. dr. Arka bo kmalu gotova. Iz stare Baumbacherjeve hiše rase sedaj nova, ki bo lep nadomestek za prejšnjo skoz mesta. Nekdanjo delavnico ključavničarja g. Eppicha so že podrli. Bolje, da je tam prazen prostor kakor nizka, polporušena bajta. Edina hiša, ki sedaj še kazi mesto, je pač ona nasproti gimnazije. Skrajni čas bi že bil, da bi tudi to nehišenično zgradbo gospodar podrli in sezidal novo hišo ali pa vsaj pustil prazen prostor, kakor je to storil lastnik bivše Eppichove delavnice. Hiša g. Flacka v

Grajski ulici je že gotova. Sedaj pripravljajo le še prostore za trgovino in obrtno delavnico, zgoraj pa stanovanje gospodarju.

Sport

Propozicije za odigranje nogometnih tekem za Srednješolski cup

Nogometna sekcija ASK Primorje v Ljubljani razpisuje tekmovanja za Srednješolski cup, ki se bo odigralo tekmo jeseni 1928. Za ta tekmovanja se določajo naslednje propozicije:

1. Za »Srednješolski cup« imajo pravico tekmovali reprezentance vseh ljubljanskih srednjih šol, ki plačajo prijavnino 100 Din. Tekmuje se po »cup-sistemu«.

2. Pri teh tekmovaljih imajo pravico nastopati samo oni igralci, ki se izkažejo, da so bili vpisani na dotičnem zavodu kot redni ali izredni dijaki za šolsko leto 1928/29. Še pred razpisom teh tekmovalj.

3. Moštvo, ki iz kateregakoli razloga ne bi moglo nastopiti ob določenem terminu, mora to javiti najmanj tri dni pred določenim terminom po svojem delegatu odboru »Srednješolskega cupa«.

4. Moštvo, ki ni v smislu čl. 3. pravočasno odpovedalo svojo udeležbo, izgubi tekmo 3 : 0.

5. Termine odredi odbor za »Srednješolski cup« z zbiranjem, ki se bo objavilo v priročniku delegatov vseh reprezentanc.

6. Tekme se morajo odigrati na določenem dan. Če je igrašče zaradi slabega vremena v takem stanju, da odigranje ni mogoče, se tekma odigra na poznejši termin. Presoja o sposobnosti igrašča za odigranje tekme pristojni sodniku in obema kapetanoma, ki odločajo o tem pred pričetkom tekme. Če se sodnik ne more sporazumeti s kapetani moštev, odloča sam, ali se naj tekma odigra ali ne. Proti tej odločitvi sodnika ni protesta.

7. Za časa igre se v nobenem slučaju ne morejo izmenjati igralci z drugimi. Tekme trajajo 2 krat 45 minut.

8. Vse tekme se odigravajo v režiji odbora za »Srednješolski cup«.

9. Tekme se odigravajo na igrišču ASK Primorje, Dunajska cesta.

10. Sodnike preskrbi odbor za »Srednješolski cup« in jih določi za pojedine tekme.

11. Rezultati tekem se verificirajo na prihodnjem sestanku odbora za »Srednješolski cup«. Protesti proti verificaciji odigranih tekem se morajo vložiti najkasneje 24 ur po odigranju pisмено na odbor za »Srednješolski cup«.

12. V odbor za »Srednješolski cup« delegira sekcija ASK Primorje predsednika, tajnika in še enega odbornika; vse sodelujoče reprezentance nominirajo v odbor po enega delegata.

13. Moštvo, ki izide iz teh tekmovalj kot zmagovalci, prejme v definitivno last pokal, ki ga ima izročiti vodstvu svoje šole. Pokal nabavi sekcija ASK Primorje.

14. Prijave je poslani na naslov ASK Primorje nogometna sekcija, Masarykova cesta št. 1. Ljubljana, inkluзивno do 29. t. m.

ASK Primorje (nogometna sekcija). Danes trening, obvezen za I. in II. moštvo Pričetek ob 16. uri.

SK Vrhnik sporoča vsem, ki so se prijavili za skupni koledarski izlet v Julijsko Krajino dne 30. septembra t. l., da za ta dan nismo dobili dovoljenja. Dovoljenje bi dobili za konec oktobra. Ker je itak že pozno, smo morali izlet preložiti na prihodnjo spomlad.

Državno koledarsko prvenstvo. Poročilo v »Ponedeljku« treba v toliko popraviti, da je postal državni koledarski prvak Anton Banek (Gradjanski) in ne Pauch, kakor je bilo pomotoma tiskano.

SK Ilirija, nogom. sekcija. Razvrstitev treninga v tekočem tednu: I. moštvo in rezerva v torek in četrtek, samo I. moštvo v petek, juniorji in naraščalniki (II. skupina) v sredo in soboto. Pričetek treninga vedno ob 16. uri. I. moštvo mora biti na mestu najkasneje ob 16.30. Trening za I. moštvo ob vsakem vremenu, trening ostalih skupin samo ob povoljnem vremenu. Dijaki naraščaj in juniorji se opozarjajo, da se morajo pred treningom izkazati s klubsko legitimacijo, opremljeno s članskim kolekom za tekoči mesec, sicer nimajo dostopa v garderobo oz. na sportni prostor. Opozorjam na nove objave na oglasni deski. — Načelnik.

ASK Primorje, lahkotletška sekcija. V nedeljo, dne 7. oktobra ob 9. se bo na igrišču Ilirije vršil juniorski propagandni meeting. Ker je to edina juniorska prireditelja te sezone, pozivam naslednje atlete: Stupico, Bojana, Luschna, Cvenk, Cencič, Skrabarja, Trampuža, Regalija, Sinčiča, Prašnikarja, Lasiča, Brunn, Fritscha Oskarja, Valenciča, Kokota, Stupico Leo, Vidica Erika, Kobala in Pečenka, da se sigurno udeležijo danes in jutri treninga na našem igrišču, kjer dobe vse potrebne podatke in opremo ter bo trener sprejemal prijave za pristop v klub. Ker se bo sedaj v kratkem času začelo z rednim pripravilnim zimskim treningom, pozivamo mladino k vpisu v klub. — Načelnik.

ZSK Hermes. Trening v tekočem tednu se vrši danes v torek in v četrtek 27. t. m. obakrat za prvo moštvo in rezervno. Pričetek treninga vedno ob 17. uri vodstvom g. Dolinarja. Slikanje juniorjev se vrši predvidoma v tekočem tednu (sobota ali nedelja). Čas javimo naknadno. Pozivam igrače Filipič I. in II. Knapič I. in II. Mravljeta, da takoj oddajo vso opremo, ki jo imajo gospodarju. Sicer se bo po pre-

teku 8 dni proti imenovanim postopalo sodnim potom. — Načelnik.

Gorsko prvenstvo Slovenije. Sportno društvo Vrhnik priredi v nedeljo dne 30. septembra t. l. sportni dan. Spored je naslednji: 1. ob 11. dopoldne: Hribska dirka k sv. Trojici, 500 m. Start pri lekarni Hočevar, cilj pri cerkvi Sv. Trojica. Dirka se bo olimpijskih pravilih. Prijavnina 5 dinarjev. 2. Ob 14. uri: Gorska dirka za prvenstvo Slovenije (6 km) na progi Vrhnik—Logatec. Start pri Mantovi, cilj pri km 26. Dirka se bo pravilih kot. saveza kralj. SHS. 3. Ob 14.15: Gorska dirka juniorjev za prvenstvo Slovenije na isti progi kot glavna dirka. 4. Ob 15.15: Dirka Vrhnik—Planina in nazaj. Start in cilj pri gostilni Mantova. Dirka se bo pravilih

Koturskega saveza kralj. SHS. Vse dirke so medklubske in so razpisane darila. Gorski prvak dobi »Vrhniški grb« z napisom »gorski prvak Slovenije«, drugi pa kolajne in diplome. Natančnejše razpise dobi vsak klub po pošti. Po končani dirki se bodo na veseličnem prostoru, kjer bo trgatve grozdja, razdelila vse darila in kolajne letošnjih dirk.

SK Slovan, nogom. sekcija. V torek in petek se vrši ob 17. uri dalje na igrišču ASK Primorja trening tekma za rezervno skupino. Vsi igralci morajo biti ob 17. uri pripravljeni na igrišču. Pečar uredi opremo. V sredo se vrši ob 20. uri v restavraciji Lloyd seja nogometne sekcije. Naprosam gg. Škofic, Grm Ivan Cirovič, Perc Tone, Volkar, Globelink, Skalar.

Gospodarstvo

Vprašanje ustanovitve podružnice Obrtne banke SHS v Ljubljani

Da se reši vprašanje ustanovitve podružnice Obrtne banke SHS v Ljubljani, je v soboto prispel iz Beograda generalni ravatelj tega denarnega zavoda g. Milan Dragič v nedeljo dopoldne se je vršil v zbornici za TOI obrtniški sestanek, katerega so se ob navzočnosti gen. ravatelja udeležili predstavniki obrtniških zvez in organizacij, zastopnik zbornice za TOI in večje število delničarjev. Generalni ravatelj g. Milan Dragič je izprvo poročal o delovanju banke od njene ustanovitve do konca prvega polletja t. l. Obrtniško je iz referata g. gen. ravatelja posnelo živahno in plodno delovanje tega instituta in je sprejelo njegov referat s polnim zadovoljstvom.

Glede ustanovitve podružnice tega zavoda v Ljubljani je g. gen. ravatelj izrazil mnenje, da bi se la podružnica mogla ustanoviti šele tedaj, ko bi Obrtna banka SHS v Sloveniji plasirala vsaj dva do tri milijone dinarjev. Iz slabega zanimanja za kredite pri tem zavodu je dalje sklepal, da slovenski obrtniki ne potrebujejo v večji meri kreditov od tega zavoda. Na izvajanja g. gen. ravatelja je tajnik zbornice g. dr. Pless najprej zavrnil naziranje, češ da slovenski obrtniki ne potrebujejo kreditov. Da pa v večjem obsegu ne apelirajo na kredit pri Obrtni banki SHS, je deloma krivo dejstvo, da je obrestna mera za te kredite previsoka (znaša namreč 10%), deloma pa dejstvo, da je postopek pri podeljevanju kreditov preko Beograda zelo neprimeren. Prošnje je treba najprej predložiti cenzurnemu odboru v Ljubljani, ki jih pošlje v Beograd; ko pride rešena v Ljubljano, je treba iskati žirante, poslati menico v Beograd, nakar se doli šele denar iz Beograda. Poleg tega je treba upoštevati tudi, da imajo slovenski gospodarstniki krogi slabe izkušnje pri poslih, ki gredo preko Beograda in zato nimajo pravega zaupanja.

Pomisliiti je treba, da je bil ored leti, ko je Narodna banka dajala kredite obrtništvu, ves kontingent za Slovenijo (1 milijon Din) vedno izrabljen. Slabemu zanimanju slovenskih obrtnikov za kredite pri Obrtni banki pa je vzrok tudi dejstvo, da je za te menične kredite veljavni srbski menični zakon, ki se bistveno razlikuje od našega meničnega zakona in tudi ne pozna »bianco« menic.

Če bi Obrtna banka ustanovila podružnico v Ljubljani, bi se zanimanje za te kredite tudi pri sedanji izredno visoki obrestni meri takoj dvignilo, vsekakor pa bi morala Obrtna banka znižati obrestno mero, kar ji gotovo ne bo težko, kajti ona uživa popolno davčno prestop, je prosta vsih taks in ji za 40% delniške glavnice, ki jo je vplačala država, ni treba izplačevati nikakih dividend. V svojih nadaljnjih izvajanjih se je dr. Pless odločno uprl nameri Obrtne banke SHS, da najprej ustanovi podružnico v Sarajevu. Svojo zahtevo po takojšnji ustanovitvi te podružnice v Ljubljani je utemeljeval s soglasnim sklenom ustanovnega občnega zbora tega zavoda, po katerem se ima podružnica v Ljubljani takoj ustanoviti. Upoštevati na se morajo tudi določbe zakona, ki izrecno zahteva, da se ustanovitev podružnice vrši po določenem vrstnem redu, torej najprej v Ljubljani, potem šele v Sarajevu.

Do 30. junija t. l. je bilo slovenskim obrtnikom odobrenih kreditov za 205.000 Din, kar predstavlja le 0.3% skupno danih kreditov, dočim bi morala Slovenija po že skrajno neugodnem razmerju v posameznih pokrajinah vplačnega kapitala dobiti najmanj 4.3%.

Pri obravnavanju vprašanja znižanja obrestne mere za kredite pri Obrtni banki SHS od 10 na 8 %, je obrtništvu na tej konferenci sprejelo soglasno resolucijo, ki povdarja, da so pogoji, ki jih stavlja uprava Obrtne banke za takojšnjo ustanovitev podružnice v Ljubljani za obrtništvu v Sloveniji nesprijemljivi. Slovensko obrtniško gospodarstvo delovanje tega obrtniškega denarnega zavoda, ne strinja pa se s sedanjim načinom kreditiranja Slovenije. Kreditne razmere v Sloveniji so povsem drugačne, kakor v južnih pokrajinah naše države. Za obrtništvu teh pokrajin pomenja obrestna mera do 10 % veliko ugodnost glede na dejstvo, da mora plačevati pri drugih zavodih znatno višje obresti. Slovensko obrtništvu ne črpa kreditov pri Obrtni banki iz razloga, ker mu ne odgovarjajo zakonski predpisi glede izpolnjevanja menic, ker se praktično ne more pri njej posluževati tekočih računov in ker je kreditiranje polom centralne zvezan z mnogimi nepriljetnostmi. Zato tudi ne drži domneva, da slovensko obrtništvu ne kaže dovolj zanimanja za to banko. Obrtništvu se zaradi tega ne more vezati na pogoje, da prej plasira dva do tri milijone dinarjev, ker bo uspešno poslovno podjetništvo mogoče le tedaj, če se takoj brez posebnih pogojev ustanovi podružnica v Ljubljani. Zakon o Obrtni banki določa, da se podružnice ustanovljajo po vrstnem redu in da se torej kot prva ustanovi v Ljubljani. Obrtništvu ne more preko te zakonske določbe, zato prosi upravni odbor, da brez predhodnega plasiranja kreditov takoj ustanovi to podružnico; glede znižanja obrestne mere pa prosi, da se obrestna mera za kredite zniža na 8 %. Če bi upravni odbor iz finančnih in tehničnih razlogov ne mogel takoj ugoditi tej želji, naj prepusti kreditiranje za Slovenijo enemu izmed tukajšnjih denarnih zavodov. Kreditnemu društvu Mesne hranilnice ali pa Obrtni banki. Kreditiranje posameznikov bi v tem primeru vršil v smislu zakona svojočasno izvoljeni poslovni odbor in zato ne obstaja nikak nevarnost, da bi bili pri tem »zgroženi,« odnosno oškodovani interesi banke.

Znatno povečanje našega izvoza v avgustu

Generalna direkcija carin je objavila podatke o našem izvozu v avgustu, iz katerih je razvidno, da se je naš izvoz v tem mesecu znatno dvignil in da je letos izvozna sezona še kmalu prišla. V avgustu smo izvozili 445.438 ton (napram 308.686 tonam v avgustu 1927 in 330.340 tonam v avgustu 1926) v vrednosti 693.801.267 Din (napram 529.614.277, odnosno 541.031.543 Din v avgustu 1927, odnosno 1926). Napram istemu mesecu preteklega leta se je torej naš izvoz povečal po količini za 136.752 ton ali 44.3 % (napram avgustu 1926 pa za 115.098 ton), po vrednosti pa za 164.2 milijona Din ali 31 % (napram avgustu 1926 pa za 152.8 milijona Din).

Glavni predmeti našega izvoza v avgustu so bili: pšenica (109.7 milijona Din), gradbeni les (83.6), jaja (38.1), ožilje (33.7), goveda (25.7), sirov baker (19.9), drobnica (16.3), svinje (14.9), drva (14.3), svinje sadij (13.7), svinje (11.9), cement (11.4), kalcijev cianamid (11.2), ovčje sirove kože (11.1), hrastovi pragovi (9.9), izdelki iz lesa (9.7), ostale vrste žita (7.9) in konji (7.7).

Pretekli mesec je torej pšenica stala med izvoznimi predmeti na prvo mesto. Pšenice smo že v prvem mesecu nove izvozne sezone izvozili 7958 vagonov v vrednosti skoro 200 milijonov Din, dočim smo v avgustu preteklega leta izvozili le 566 vagonov pšenice v vrednosti 18 milijonov Din. Znatneje se je pretekli mesec dvignil tudi izvoz cija, cementa in otrobov. Na drugi strani pa opazimo napram lani močno zmanjšanje izvoza živih svinj (od 47.4 na 11.9 milijona Din), žive govede (od 41.2 na 25.7) in jaje (od 52.1 na 38.1).

Razvoj našega izvoza v zadnjih mesecih je razviden iz naslednje tabele (v oklepajih razlike napram 1. 1927.).

	in milij. Din	v 1000 tonah
I. četrtl.	1372.5 (— 175.1)	970.0 (— 92.0)
april	428.5 (— 39.4)	367.9 (+ 15.5)
maj	481.7 (— 87.6)	381.7 (— 48.3)
junij	454.4 (— 16.7)	378.3 (+ 37.7)
julij	493.8 (+ 8.8)	405.2 (+ 28.6)
avgust	693.8 (+ 164.2)	445.4 (+ 136.8)

V prvih osmih mesecih t. l. smo izvozili po količini 2.898.500 ton napram 2.820.200 ton v istem razdobju preteklega leta; po vrednosti pa za 384.7 milijona Din napram 402.05 milijona Din lani. Po količini je torej naš izvoz letos še večji kakor lani (za 78.300 ton), po vrednosti pa še zaostaja za 145.8 milijona Din (v prvih sedmih mesecih je zaostajal napram istemu razdobju preteklega leta za 310 milijonov Din).

— **Kako skuša finančni minister priti do denarja.** Vlada se trenutno v prvi vrsti bavi z vprašanjem, kako priti do denarja, da se bodo lahko krili redni državni izdatki. Zato skuša finančni minister skleniti vsaj za silo kako izjemsko posojilo. Ker pa bi bilo državno posojilo zvezan s težkimi pogoji, zato skuša priti do denarja preko uprave državnih monopolov. Postavil se je namreč na stališče, da predstavlja denar, ki ga je uprava državnih monopolov iz rednih dohodkov tekom let investirala v ogromne zaloge tobača, ki jih nikakor ne more prodati, kakor tudi denar, ki ga je iz rednih dohodkov vzela za financiranje produkcije in prodajo soli, prav za prav posojilo državi upravi monopolov, ki ga mora uprava monopolov vrniti iz posojila, ki naj si ga v ta namen najame. Po vseh iz Beograda, gre za 1400 milijonov Din. Zato je uprava monopolov prisiljena pogajati se na eni strani s švedskim vžigalnim trustom za posojilo od 36 milijonov dolarjev proti izročitvi monopola vžigalnic v eksploatacijo, kakor tudi z neko skupino švicarskih bank za posojilo od 1 milijona angleških funtov (276 milijonov Din).

— **Prodaja palače Slavenske banke v Zagrebu.** V nedeljo smo poročali, da se poleg italijanske banke Credito Italiano zanima za palačo Slavenske banke v Zagrebu tudi Državna hipotekarna banka, ki potrebuje večjo palačo za svojo podružnico. Kakor se naj poročajo iz Zagreba, je Državna hipotekarna banka ponudila za to palačo kupno vsoto 9 milijonov Din. Upniški odbor Slavenske banke je sprejel to ponudbo, tako da je prodaja palače perfektna. Kupna vsota je seveda znatno nižja kakor so svojačasno znašali gradbeni stroški, kar je posledica dviga dinarja in splošno nižjih cen na realnem trgu.

— **Nove dimenzije za železniške prage v naši državi.** Generalna direkcija železnice opozarja (preko beograjskih listov) producentov železniških pragov, da se bodo v bodoče nabavljali za državne železnice le pragi naslednjih dimenzij: 270 × 16 × 26 cm, 250 × 15 × 25 cm, 230 × 14 × 22 cm in 170 × 14 × 20 cm. Glede tolerance veljajo odsej novi predpisi.

— **Safe — depoji pri Slavenski banki.** Uprava konkurne mase Slavenske banke je v službenih »Narodnih Novinah« objavila razglas, v katerem poziva najemnike safe-blagajn, da dvignejo svoje safe — depoje najkasneje do 15. oktobra, ker se bodo s tem dnem vse safe — blagajne komisijsko oddale.

— **Dogovor evropskih trgovskih rotacijskega papirja glede izvoza v balkanske države.** Med avstrijskimi, češkoslovaškimi, nemškimi in nordijskimi trgovskimi rotacijskega papirja je bil dosežen sporazum glede izvoza v balkanske države in Madžarsko. Po tem dogovoru prepušča nemška industrija balkansko izvozno tržišče avstrijski in češkoslovaški industriji. Prav tako so nordijske trgovske prepuštile tržišča v Jugoslaviji, Madžarski, Bolgariji in Rumuniji avstrijski in češkoslovaški industriji.

— **Dobave.** Vršile se bodo naslednje ofertalne licitacije: Dne 2. oktobra pri direkciji državnih železnic v Subtici glede dobave žetk in metel; dne 3. oktobra t. l. glede dobave 18.000 komadov mrežic za plinsko razsvetljavo; 4. oktobra pri komandni mestu v Mariboru glede oddaje generalnega popravila vojašnice Kralja Petra I. v Mariboru; 10. oktobra pri upravi državnih monopolov, ekonomski oddelki v Beogradu glede dobave 51.000 kg žoljber. (Predmetni oglas so na vpogled v pisarni Zbornice za TOI v Ljubljani.) 27. t. m. se bo vršila pri intendanturi dravske divizijske oblasti v Ljubljani ofertalna licitacija glede dobave 500.000 kg ovsa, 28. t. m. glede dobave 300.000 kg slame, 3. oktobra pa glede dobave 16.750 kg svinjske masti. (Predmetni pogoji so na vpogled v pisarni intendanture.)

— **Dobave.** Strojni oddelki direkcije državnih železnic v Ljubljani sprejema do 28. t. m. ponudbe glede dobave železne žice in železnih mrež, toporišče za sekire in kladi, diva ter glede dobave klobučevine; do 29. t. m. glede dobave oblik iz impregnirane gale platin; do 1. oktobra glede dobave žičnikov, kotnega železa in zatikačev; do 2. oktobra glede dobave 3000 komadov »Knjižic o prepotovanih kilometrih«; do 3. oktobra glede dobave železnih matic, zakovic, pločevine in železnih plošč. Prometno — komercialni oddelki direkcije državnih železnic v Ljubljani sprejema do 4. oktobra ponudbe glede dobave 2200 izvodov vrvice za signalne robove in piščalke, 2000 komadov slamnatih podnožnic ter glede dobave santinobra, politurirane laka, salmijaka v kosih in hrastove lazure. (Predmetni pogoji so na vpogled pri posameznih oddelkih.) Delavnica državnih železnic v Mariboru sprejema do 2. oktobra ponudbe glede dobave ca. 10.000 kg jekla; do 6. oktobra pa glede dobave ca. 300.000 komadov vijakov. Dne 5. oktobra se bo vršila pri ministrstvu za vojsko in mornarico, oddelku za mornarico v Zemunu ofertalna licitacija glede dobave 20.000 kg fižola. (Pogoji so na

Borze

24. septembra.

Na ljubljanski borzi je bilo danes povpraševanje po devizah živahnije. Največji je bil promet v devizah na Curih, Trst, Berlin, Prago in Dunaj. Potrebo v devizah na New York, Trst in Pariz je krila privatna ponudba, ostalo potrebo pa Narodna banka. Med efekti so bili zaključki v Kreditnem zavodu po 175 in v Vevčah po 105.

Zagrebaška borza danes zaradi židovskega praznika ni poslovala. Na beograjskem efektinem tržišču je vojna škoda za malenkost popustila. Promtina se je trgovala po 439, za december pa po 452.5. Investicijsko je notiralo 85.5 — 76.5.

Devize in valute.

Ljubljana. Amsterdam 0—22.84, Berlin 13.5625—13.5925 (13.5775), Bruselj 0—7.918, Budimpešta 0—9.9275, Curih 109.41—109.71 (109.56), Dunaj 8.0014—8.0314 (8.0164), London 275.85—276.65 (276.25), New York 56.86 do 57.06 (56.96), Pariz 221.25—223.25 (222.5), Praga 168.37—169.17 (168.77), Trst 296.75—298.75 (297.75).

Beograd. Pariz 221.47 — 223.47, London 275.85 — 276.65, New York 53.84 — 57.04, Milan 206.92 — 208.92, Dunaj 8.0014 do 8.0314, Budimpešta 9.9125 — 9.9425, Berlin 13.5625 — 13.5925, Curih 109.41 — 109.71.

Curih. Beograd 9.13, Berlin 128.90, New York 519.80, London 25.20625, Pariz 20.305, Milan 27.185, Praga 15.40, Budimpešta 9.9595, Bukarešta 3.16, Sofija 3.75, Varšava 58.225, Dunaj 73.20.

Deviza Beograd na ostalih borzih: v Pragi 59.04, v Berlinu 7.865.

Effekti.

Iz življenja in sveta

Drugi Zeppelinov polet nad Nemčijo in Švico

Devet ur v zraku. — Gladek start. — L. Z. 127 je tehnično dovršen in nima tekme na svetu

V četrtek so imeli v Friedrichshafenu ob Bodenskem jezeru velik praznik. L. Z. 127 se je drugič dvignil v zrak, da bi preizkusil svojo stabilnost in odpornost. V primeri s prvim poletom je bil ta polet dolg. Trajal je dobrih devet ur in se je izvrstno obnesel. Iz Friedrichshafna je vzel zrakoplov

ni, da se vozi. Pasajirji zatrjujejo, da noben brzovlak ne vozi tako gladko in mirno kakor ta Zeppelin, na katerem ni čutiti nobene vibracije.

Cez Baden-Baden je zrakoplov letel počasnije. Potem je zavil čez Karlsruhe proti Mannheimu, kjer se je spustil zelo nizko in kjer so ga pozdrav-

torji so uniforme umaknili, preden se je začela dražba. Tudi dunajska cesarju vdana zveza gazistov bi bila rada kupila uniforme, da bi ju shranila kot relikvijo. Kdor ju bo hotel imeti, pa se bo zdaj moral pogajati direktno z bivšim cesarjevim komornim služabnikom. In ta je vsekakor dosegel svoj namen. Prodal bo uniforme lahko za tako visoko ceno kakor se mu pač ni sanjalo letos pred desetimi leti.

Kako je brat maščeval sestrično čast

V Schwerinu na Nemškem je bil prošli terek zjutraj napaden ministrski ravnatelj dr. Brückner, bivši dvakratni minister v meklenburški vladi in šlezviški župan. Zjutraj ob 8. uri 20 minut, ko je hotel v pisarno, je stopil predenj mož z volovsko žilo in ga je udaril večkrat v obraz.

Napadenec se je zgrudil na tla in so ga morali polivati z vodo, da je prišel k zavesti. Napadalec pa je medtem izginil in se je javil policiji potom svojega odvetnika. Napad ima zanimivo zgodovino:

Dr. Brückner, ki je oženjen, je lani v marcu napravil s svojo nečakino izlet v planine. Bil je dekletov oskrbnik in je mislil, da si v tem svojstvu lahko dovoli vse. Na turi je nečakino posilil. Posledice niso izostale. Dekle se je čutilo mater in v strahu pred sramoto je štiri mesece pozneje izpla posodo akumulatorske tekočine. Umrli je v strašnih bolečinah.

Brat, ki je po velikih ovinkih doznal za vzrok samomora, je sklenil, da obračuna z zapeljivcem kakor s psom. Storil je to na ulici, pred občinstvom, ki se je seveda zgražalo nad škandalom, ker mu ni vedelo povoda Brückner je še sedaj vodja furističnega ministrstva v meklenburški vladi, a ta dogodek bo gotovo imel zanj tudi službene posledice.

Ostanki vojne na Spitzbergih

Na obali Spitzbergov so našli več kosov aluminija, katerim dolgo niso mogli dognati izvora. Naposled so večaki dognali, da izvira aluminij od zračnih ladij Zeppelinovega tipa. Nemčija je poslala dve taki ladji med vojno na polet v področje Severnega morja. Dne 15. februarja 1915. sta odrinili balona L. III. in L. IV. Kmalu po startu je nastalo zelo slabo vreme. L. III. je prišel do danskega otoka Farnöja in se je po težkem manevriranju spustil na zemljo. Drugo zračno ladjo pa je zaneslo naprej in je niso našli nikoli več. Posadka štirih mož, ki je bila na krovu Zeppelina, se ni nikdar več javila. Kakor sedaj z veliko verjetnostjo domnevajo, je vihar zanesel ladjo na Spitzberge, kjer se je razbila. Posadka je verjetno poginila v mrazu in od lakote.

Modernizirani čudeži

Neki madžarski župnik, dr. Tibor Revay, je bil te dni na obiskih pri konnersreuthski Reziki in poroča, da je dobila čudodelka od profesorja na eichstädtški teološki fakulteti dr. Wutza cel avto v dar, tako da ji ni treba peš v cerkev — drugih poti kot vzgledna svetnica itak nima. No, čudeži in najbolj komplicirana prevozna sredstva niso nič novega. Že v starem zakonu beremo, da se je prerok Elija ob svojem vnebohodu poslužil vozila, ki ga moremo po vseh okoliščinah smatrati za navaden avto, če ne celo za manj navaden raketen avto. Oplovega tipa. Vendar daje stvar navzlic takšnim predhodnim vzgledom dosti snovi za premišljanje. To je gotovo, da se srednjeveški značaj čudežev ne zлага s praktično treznimi pridobitvami sodobne tehnike. Kako neki bi se zlagalo pobožno tiho prelivanje svete krvi s prešernim ropotanjem takšnega le Buika ali Forda najnovejšega tipa? Mi vsaj menimo, da bi bil efekt veliko popolnejši, če bi Neumannova, ko je že itak izvežhana v čudežni stroki, frčala v cerkev kar prosto po zraku, brez motorjev, brez bencina in drugih

kurilnih pripomočkov, samo z gonilno močjo svoje krvi. En čudež več ali manj — to vendar ni takšna stvar. A efekt bi bil, ponavljamo še enkrat, vsekakor večji. Za efekt pa gre.

Zgodnja zima

se obeta. Preskrbeti se je treba s površniki, raglani, toplimi oblekami. Poskusite pri trvdki

A. Presker na Sv. Petra cesti.

Z veseljem Vam bo dobro in ceno postregla.

Višinski rekordi

Španski major Mola se je dvignil v Madridu z balonom, da bi prekosil sedanjí višinski rekord. Čez nekaj dni so našli balon v pokrajini Murciji, a v njegovi ladji majorjevo truplo. Domnevajo, da se je letalec v veliki višini zadušil, ker se ni bil zadostno opremil za nevarni polet.

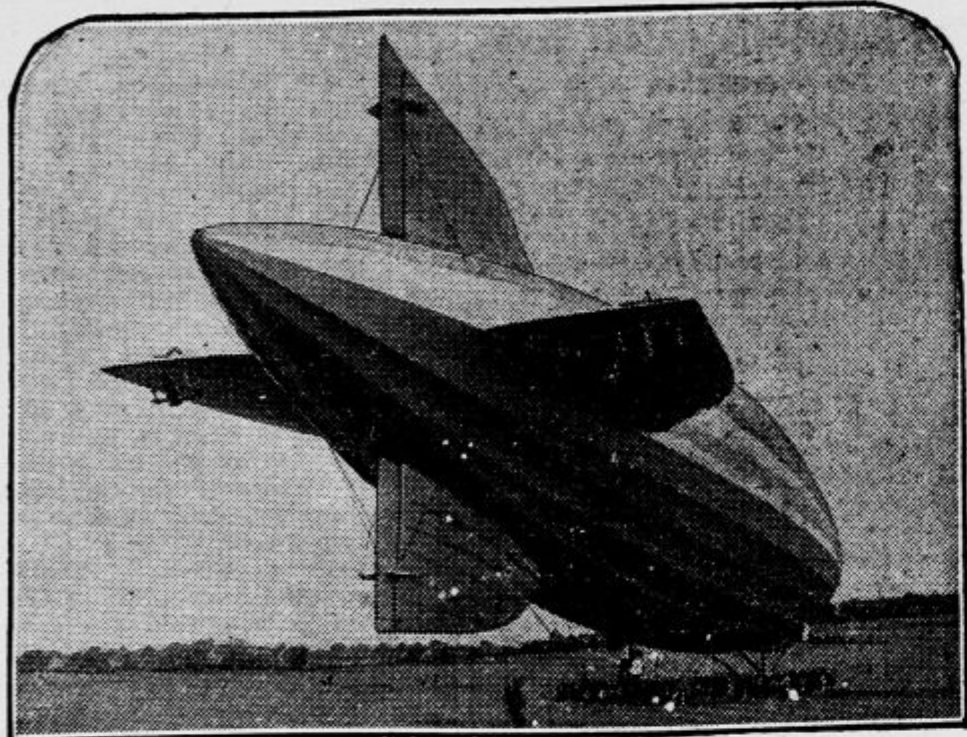

Venizelos, grški ministrski predsednik

K njegovemu diplomatskemu potovanju v Rim, Pariz in Madrid.

Nov železniškoprometni zakon v Avstriji

Na avstrijskih železnicah stopi s 1. oktobrom v veljavo nov zakon, čigar poudine določbe so vredne posnemanja tudi drugod. Tako bodo imeli potniki v bodoče pravico zasedeti prostor v višjem razredu, če ne bi dobili v razredu, za katerega so plačali voznino, nobenega sedeža. V tem slučaju jim ne bo treba doplačati razlike med obema razredoma. Daže bodo prejeli vso ali delno voznino nazaj, če ne bodo nastopili vožnje ali pa le deloma. Potne prtljage vzamejo lahko toliko s seboj, kolikor bodo hoteli, samo da bo pravilno zavita. Železniška uprava jim bo v bodoče jamčila za polno vrednost prtljage in ne samo za kvečjemu 25 šilingov na kilogram, kakor je bilo doslej. Te in nadaljnje reforme je sklenila avstrijska vlada v sporazumu z nemško vlado. Sploh sta se domenili, da bodo veljale v obeh državah glede železniškega prometa iste določbe.

»Groß Zeppelin«.

najnovejši nemški zrakoplov, se odpravlja na prvi poskusni polet.

ob 8. uri zjutraj smer proti Curihu in Baslu in je manevriral v višini 700 do 900 m. Potem se je pojavil nad Curihom, opisal krog in se obrnil proti severu in zapadu. Vrgel je dogovorjene vreče s pošto. Nad Švico je plul pol drugo uro, potem se je obrnil proti Freiburgu.

Ko je došel nad nemška tla, se je pojavil med pasajirji vodja poleta dr. Eckener. V njegovem spremstvu sta bila dva, zdravnik dr. Opitzeva in inženjer Lehmann, ki ima za seboj že nad 2000 voženj z Zeppelinom. Družba se je razvrstila okrog miz k zajtrku. Na razpolago so bile zelo okusne in izbrane jedi: torte in kekci, kruh z maslom in zrezki. Žejnim so servirali liker, vino in sekt.

L. Z. 127 je tako udoben zrakoplov, da človek v njem pozabi, da leti in me-

ljale velike ljudske množice. Mimo Wormsa je prišel nad Mainz, kjer se je zopet spustil nizko. Najlepša partija vožnje pa je bila od Frankfurta do Würtemberga. Nad Stuttgartom, rojstnim krajem grofa Zeppelina, se je zrakoplov povsili v znak žalosti nad grobom izumitelja. Ob 17.28 je L. Z. 127 priletel zopet nad Bodensko jezero in kmalu nato se je spustil na tla ter so ga spravili v lopo. Vožnja je trajala od 8. zjutraj do pol 18. ure zvečer. Dr. Eckener in vsi so bili s poletom jako zadovoljni. Ta teden bodo Zeppelina še nekoliko izboljšali po izkustvih, ki jih je vodstvo dobilo na prvem in drugem poletu, potem odrine L. Z. 127 proti Berlinu in Dunaju, v prvi tretjini oktobra pa odleti čez Ocean v Ameriko.

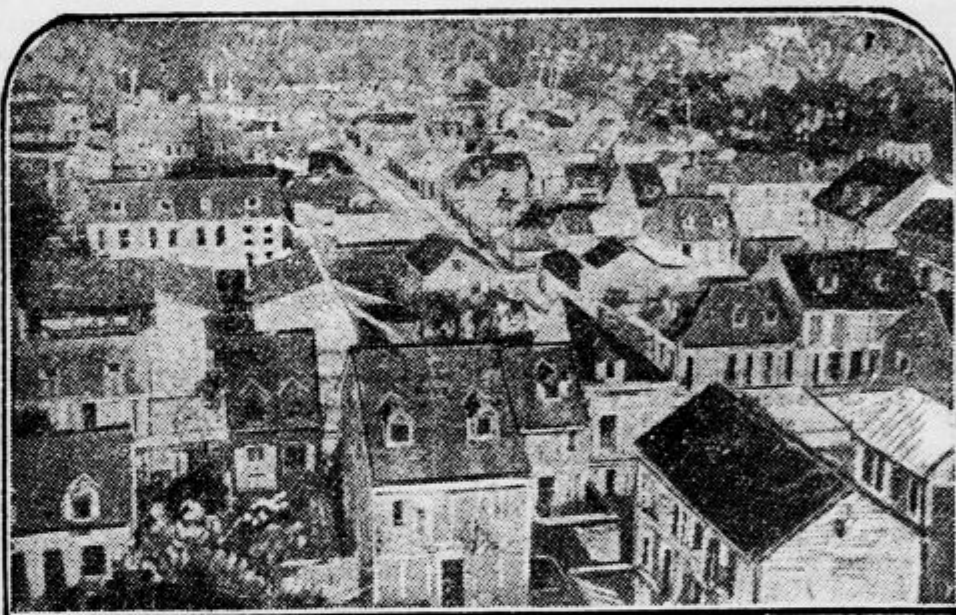
Dve generalski uniformi cesarja Franca Jožefa

V dunajskem »Doroteju« bi bili prošli teden na javni dražbi skoro prodali dve generalski uniformi cesarja Franca Jožefa. Neki bivši cesarjev komorni sluga je hotel prodati maršalsko uniformo Franca Jožefa, suknjo, hlače in še nekaj drobnarij starega monarha za 30 šilingov, v našem denarju za 240 Din.

Vodstvo »Doroteja« je natisnilo prodajo teh predmetov v svoji listi. Lahko si mislimo, kako je završalo med starimi Dunajčani, ko so čitali, kaj se pripravlja. Zato so se zbrali v ogromnem številu, da bi z navijanjem prodajne cene onemogočili kupčijo. Ko pa so prišli v izključni prostor, jim je bilo sporočeno, da je prodaja cesarjevih uniform odstavljena z dnevnega reda, ker se je bati škandalov in izgrediv...

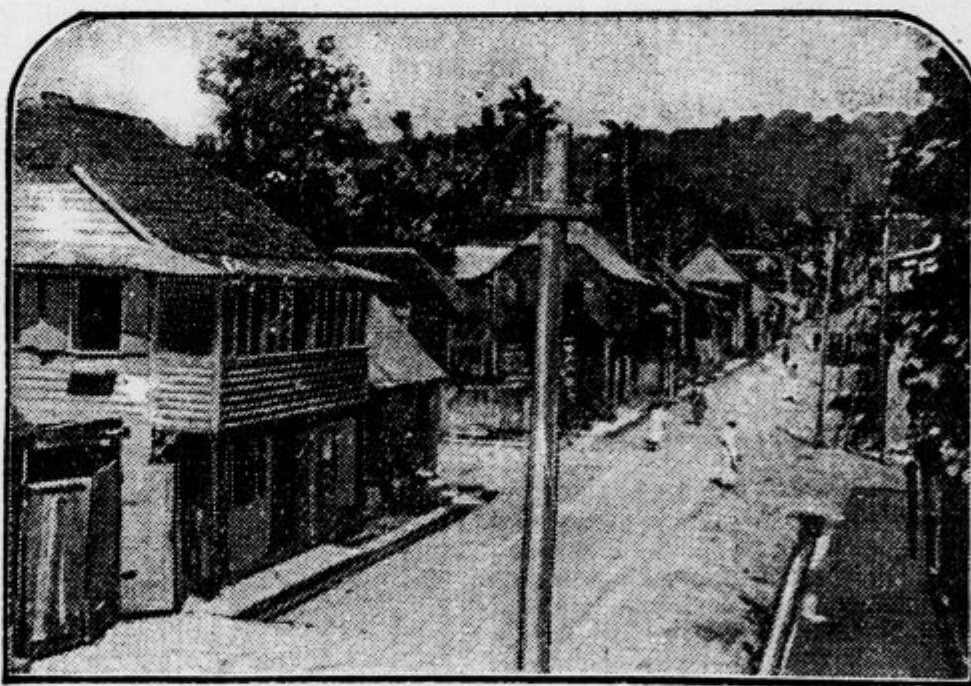
Ena izmed obeh uniform je imela rdeče hlače z zlatimi okraški, druga obleka pa je bila temnoplava. Obleka je bila podložena s težko svilo in v jo pičih je bil žepček za cesarjeva očala. Oba sta bila tudi opremljena z vrvice za odličja.

Kakor rečeno, je bilo vse skupaj naprodaj za borih 30 šilingov. Mešetarji so se začeli priverjati in malo je manjkalo, da se niso stekli. Praterski panoptik je napel vse moči, da bi prišel v posest teh predmetov, a licita-

Point-a-Pitre,

mesto na otoku Guadeloupe (Antile), ki je zelo trpelo zaradi zadnjega tornada. Guadeloupe je francoska kolonija.

Roseau,

glavno mesto otoka Dominique (Male Antile), ki ga je strahoviti ciklon delno uničil. Dominique je francoska kolonija.

Letalo Španca La Cierva,

ki omogoča radi svojega na vrhu nameščenega vijaka navpično pristajanje. S tem letalom je La Cierva v 20 minutah preletel Rokavski preliv na poletu iz Pariza v London.

Zvonimir Kosem:

Samoten večer

Okno moje sobe reže valovita črta v daljavo zamaknjeneho. Blizu in vendar daleč kakor mladost izmučenemu srcu. Vrh holma petero dreves, zjutraj v solncu bleščečih, opoldne dremajočih, popoldne v maestralu drhtečih, zvečer v mrak povitih pokoja in sanj pričakujočih. Pod drevesi, pod belo, holm ovijajočo potjo pašniki z ovčami in pastircami, podnevi polni življenja, ponoči zlekneni v spanje.

Tja na holm hite moje misli — Ob nedeljah popoldne se zberejo pod drevesi dekleta iz ribiškega sela ob morju in zapojejo. To so tisti srebrni, čisti glasovi, ki ni v njih še niti kapljice strupa, glasovi, da vztrepečejo hortenzije na mojem oknu. Pridejo fantje, mladi mornarji, med petjem in ukanjem zabrešči vesela harmonika, dekleta zavriskajo in po zeleni trati se zavrtijo poskočne noge. Večerna zarja se nasmehe zardelim obrazom deklet in vročim pogledom fantov, mrak jih zaloti sprehajajoče se po poti, noč jih strne v poljube in objeme. Vsako nedeljo isto: dekleta na holmu, fantje, harmonika, petje, ukanje,

vriskanje in smeh — solnce nad holmom in okrog holma, solnce v srcih deklet, solnce v srcih fantov.

Moje misli — cesta široka in s cvetjem posuta, od hortenzij na oknu do dreves na holmu, iztegnjena — cesta mrzla, brez solnca!

Tam je gruča deklet — venec zlatih lasih pevk. Petje je lepo in ubrano, toda tistega glasu, ki je nekoč tako srebreno in jasno zvenel med drugimi glasovi, ni več. In sladka reka smeha — reka suha —

Cesta moja z mrtvimi cvetovi posuta — cesta moja brez solnca!

V mraku je zablestela bela roka, ovita okrog vratu fanta. O, noči svetle, kadar gori ljubezen! Beležja roka se je ovijala nekoč mojega vratu — Palmira!

Solnce vriskajoče, srce, vroče srebrni zvončki, pod drevesi mrak, zvezd sijočih skozi mrak stotero, kresov plamenih skozi noč tisočero — mladost, mladost!

Drevesa na holmu — zakaj molčite? Brinje dremotno — zdrami se, užgi se do nebes! —

Tam se je razprostiral nekoč svet posebne vrste. Planet, ki se prikaže in izgine, ugasne. Na tistem svetu kraljestvo tako lepo, da si ga lepšega

ni mogoče misliti. Kraljič in kraljičica. »Za roke se vodita, po beli cesti hodita.« Kraljestvo polno solnca, polno zvezd, polno luči. Razpela bova jadra in se vozila skupaj, kraljičica moja! In gledala bova v solnce, ki tako lepo sije na naju, kraljič moj!

Palmira! Kdaj je ugasnil planet, kdaj se je zrušilo kraljestvo, kdaj je treščilo v razpeta bela jadra, naravnost v ponosni, visoki jambor?

Hortenzije na mojem oknu so se nagnile —

Zlata nedelja — v selu ob morju žeganje. Iskre se morje, obala je svetla, selo kipi od veselja. Kakor zvrhana penca se čaša. Z blešččimi trakovi je popisalo solnce gruč fantov in deklet, ki se gnetijo ob široki beli krmi sredi sela. Vrata in okna so odprta na stečaj. Skozi vrata, skozi okna harmonika, ukanje, petje, vriskanje plesalcev in plesalk. Kako se ti dvigajo grudi, Palmira, kako je tvoja objemajoča roka vroča! Igraj, Marko, igray mladim nogam, kipečim srcem — tu vino zate, vino, zlat cekin!

Noč. Med vinogradi in pašniki, med golim skalovjem se spenja iz sela proti holmu steza. Stisnila si se k meni, Pal-

mira. Mirne, v noč zapletene veje murv ob stezi sanjajo in rišejo pred nama iz svojih sanj vijoličaste cvetove. Kaj me je zapeklo na ustnicah, na licih, na vratu? Ti goriš, Palmira — vinogradi in pašniki z murvami okrog naju plamene, morje pod nama spreletava žar, holm je en sam ogromen kres do neba —

Cesta moja z mrtvimi cvetovi, brez solnca — cesta zevajoča, z visokimi temnimi cipresami obdana!

Palmira!

Solnce, petje vriskanje, smeh, ljubezen, mladost! Oglasil so se zvonovi potopljenega mesta iz dna morja, zazvonili, utihnili. —

Prhljaje, maščobo,

kakor tudi izpadanje las obustavi že po 2—3kratni vporabi

GAMMA

sredstvo za lase.

Pri nadaljni vporabi porastejo na plešasti glavi ponovno lasje. Zdravniško v 600 slučajih uspešno preizkušeno. Dobiva se v vseh lekarnah in drogerijah. 135

Mož in žena na poti okoli sveta

Francoz vicomte de Sibour in njegova žena sta se odločila za polet okoli sveta z majhnim biplanom. Fotografija ju kaže kratko pred odletom iz Stag - Laneja na Angleškem proti Parizu. Polet bosta izvršila v mnogih etapah z daljšimi in krajšimi pristanki.

Sincilar Gluck:

Zlati panter

»Ne vem,« je rekel šef. »A mogoče je vendarle. In baš to ste prezirali. Zda menda razumete, v katerem pogledu vam lahko pomagamo pri vaših poizvedbah?«

»Ali gospa Furneauerjeva — ne, tega ne verjamem! Ona je vendar dobra znanka Morrisonovih, ki nihče ne dvomi o njihovem poštenju.«

Šef se je tiho nasmehnil. »Z vami diletanti je križ. S predsodki se lotite stvari, kakršna je tale; zato najdete povsod samo take ključke, ki se ujemaajo z vašimi idejami. Mi pa sumničimo vsakogar, dokler ni njegova nedolžnost neoporečno ugotovljena. Ali zda vidite razliko?«

Pokimal sem: »V tem vam moram pritrditi.«

»Še nekaj bi pripomnil,« je nadaljeval. »Prišli smo do zaključka, da bi bila ugrabljenja skoro nemogoča, ako se ne bi bilo že preje zvedelo za namene teh deklet. Nadalje sklepamo, da bi bil tak nestanek brez pomoči osebnih znancev zelo težka, če ne kar nemogoča stvar. To kaže, da mora biti tola — zakaj o tem, da gre za celo tolopo, sem uverjen — sestavljena iz oseb v visokih družabnih položajih. Obenem s tem, da izginjajo dekleta, smo zvedeli tudi o mnogih primerih grehotehne uživanja omamnih strupov; posebno ženske so se udajale tej prismojeni modi. Vsi primeri, ki sem jih opazoval, zadevajo ljudi, ki so se lahko upirali na svoj ugledni javni položaj ali svoje bogastvo.«

»Kako naj bi bili ti primeri v zvezi z ugrabljenji?« sem vprašal. »Tega ni moči pojasniti kar tako. Dejstvo, da ne ujamemo niti tistih, ki dobavljajo strupe, niti ne onih, ki ugrabljajo devotke, kaže na to, da gre za neobičajno močno organizacijo s spretnim vodstvom, ki stoji za obema tolpama. Vzlic vsem zaključkom pa se

nam doslej ni posrečilo spraviti obeh skupin v kako nadaljno medsebojno zvezo.«

Moore, ki je sedel zraven mene na postelji, se je nemirno premaknil, rekoč: »Še nekaj drugega bi bilo treba uvaževati. Jaz sem se ukvarjal samo z ugrabljenji, a priznati moram, da so me s prekleto spretnostjo poizkušali spraviti s poti. Clarke je zasledoval samo tihotapce strupov — in —«

Šef je pokimal. »Nobena izmed obeh tolp, če sta v resnici dve, se ne plaši umora,« je dejal.

»Za Boga, a! res mislite, da se dandanašnji —«

»Človeška priroda je zmerom enaka,« je rekel šef. »Novih in nezasičenih kriminalnih senzacij se je bilo itak nadejati po tej vojni. S temi nalogami so se ukvarjali naši najboljši tajni agentje — dva s tihotapstvom strupov — in Moore, ki ga vidite tukaj, z zagonetnimi ugrabljenji. Moore so poizkusili umoriti v vašem stanovanju. Izmed ostalih dveh policijskih uradnikov živi samo še eden, ki se mu vzlic njegovi izredni sposobnosti še ni posrečilo, da bi bil spravljen kaj bistvenega na beli dan. Drugi — Clarke, ki ga je Moore pravkar omenil — je izginil!«

»Mar niste odkrili ničesar, kar bi kazalo na njegovo sled?«

»Prav ničesar! Človek bi mislil, da se je razblinil v zrak. In verjemite mi, težko se zgodi, da bi kdo izmed naših ljudi izginil, ne da bi pustil kako sled za seboj. Priznati moram, da imamo posla z vražje prekanjenimi cuki.«

»Res,« sem dejal, »položaj, ki ga imate pred seboj, je videti zelo težaven. Ali ste res uverjeni, da vam morem pri tem kaj pomagati?«

»Prav gotovo da. Izprevideli boste, da potrebujemo za ta posel in zoper to vrsto ljudi zaveznikov, ki lahko zahajajo v najvišje družabne kroge, ne da bi si kdo kaj mislil. Moore je čisto pripraven dečko, a vsemu temu sam ni kos. Mimo tega ne bi ostal dolgo živ, če bi se moral zanesti samo nase. Ako nam hočete pomagati pri tem delu, vam bomo tudi mi z vsemi svojimi močmi pomagali pri iskanju vaše sestre. Pripravni ste za to delo in ste osebno za-

vzeti za njegov uspeh — po tem takem lahko koristimo drug drugemu. Potlej vas bomo spet odpustili, ako —« Šef ni dovršil svoje stavke.

»— ako bom vobče še živ,« sem suho dodal.

»Tako bi utegnile biti,« je priznal s srditim nasmeškom. Nisem se dolgo pomišljal. Zavest, da bom nadaljeval svoje poizvedbe s podporo mogočne organizacije, mi je prijala bolj od misli, da naj bi delal na svojo pest.

»Želim,« je rekel šef, »da se vrnete v New York in tam zaživite običajno življenje bogatega brezdelnika. Vi in Moore bosta delala skupaj, to bo za oba najbolje in najbolj varno. Ali pristanete?«

»Pristanem.«

Šef je vstal ter mi ponudil svojo krepko roko. »Prav,« je dejal. »Upam, da se ne boste kesali tega sklepa. Posla boste imeli poslej obilo. Moore, ki je dobil od mene vsa navodila, se odpelje drevi z vami vred. Vse ostalo zveste od njega. Počakajte tukaj še deset minut. Ostanite zdravi in obilo sreče!« S temi besedami je stopil k vratom. Tam se je obrnil: »Še nekaj, Clayton!«

»Prosim?« sem vprašal z nasmeškom.

»Ne zinite nikomur o tem razgovoru niti besedice. Živi duši ne! Razumete?«

»Seveda,« sem mu zatrdil.

»Morda boste srečali kdaj pa kdaj koga izmed naših ljudi; to je celo dokaj gotovo. A če se ti ljudje v tej zadevi ne bi mogli zadostno izkazati — kako, to vam bo Moore še povedal — tedaj jim ne zaupajte ničesar. Tehtne razloge imam za to.«

»Gospod šef, ali ne bi bilo bolje, da takoj poveva Claytonu kako in kaj?« ga je prekinil Moore.

Šef je mrko pogledal, zgrbančil čelo in odvrnil: »Prav, naj bo po vašem. Priznati vam moram, Clayton, da smo imeli ogabno smolo — ali pa, da v naši tajni službi nekaj ni v redu. Menda me razumete?«

Brez nadaljnjih besed je odšel iz sobe.

Tovariši abiturijenti!

Ob priliki inskripcije na zagrebški univerzi stopate prvič na svobodna akademska tla in akademska društva vas vabijo, da okrepite njihove vrste.

Na čelu vseh naprednih akademskih organizacij je jugoslov. akademsko društvo »Triglav«. V teku polstoletja se je »Triglav« vedno razvijal in prilagajal stremljenjem novih razmer. Iz literarnega in družabnega društva se je razvil napredni »Triglav«, ki je zaključil z jugoslovenskim nacionaizmom svoje predvojno delovanje. Po prevratu je stopilo društvo v novo razvojno fazo in pomlajeno se bliža drugim obletnicam svojega plodonosnega dela.

V vseh panogah našega javnega življenja se hočemo udeleževati z delom in kritiko; o vseh vprašanih hočemo izreči odkrito in pogumno besedo. Naša pot vodi nazaj k našemu narodu, k njegovi zemlji in kulturi; svoje skromne moči hočemo posvetiti socialnemu, gospodarskemu in kulturnemu napredku naroda. Hočemo vzdržati napredno omladino iz mrtvila in apatije in vzbuditi krepko, nacionalno in svobodomiseln gibanje, smisel za socialno delo, treznost in vzdržnost. Stremimo za krepko, vseh strankarskih primisli prosto »jugoslov. akademsko društvo«. Posvetiti hočemo svoje sile narodno-obrambenemu delu; saj je potrebno globoko ukoreniniti ideje nacionalne svobode in samozavesti. Gostiti hočemo družabnost, da se v prijateljskem ozemju stiku najdejo vse zmogljive sile in se združijo k realizaciji svojih idealov in načrtov.

Akademiki, novinci! Jugoslov. akad. društvo »Triglav« vas vabi pod svoj krov, da postanete borci za napredno misel na zagrebški univerzi. Informacije o univerzitetnem študiju, akademskem življenju sploh ter vstopu v društvo se dobijo v tajništvo I. A. D. »Triglav« v Zagrebu, Radnički dol št. 38. — Odbor.

Sokol

Rezultati lahkoatletične tekme GSŽ v Kranju

V nedeljo so se vršile v Kranju tekme društev Gorenjske sokolske župe v lahki atletiki, ki so se jih udeležila društva Jesenice, Kranj, Škofja Loka, Koroška Bela - Javornik in Strazišče. V celnem je tekmovalo 33 članov, 13 članic, 29 moškega ter 12 ženskega naraščaja.

Člani in članice so tekmovali v peteroboju in skoku v prostih valjah, v skoku v višino z zaletom brez deske, v skoku v daljino z zaletom brez deske, v suvanju krogle in v teku na 100 metrov. Članice so tekmovali v prostih valjah, v skoku v višino z zaletom brez deske, v skoku v daljino brez deske, v metanju žoge s pentlo ter v teku na 100 jardov. Moški in ženski naraščaj sta tekmovala v posebej predpisanih tekmovalnih panogah, v vrstah in posameznikov v vrstah. Dan za tekme ni bil strojno izbran, kajti zadnjih 14 dni je ovrhal temeljite priprave za tekme dež in tudi vedno krajši dnevi, na dan tekme same pa je bilo izredno slabo vreme in mrzlo. Telovadci, ki so bili obločeni v majice in dokolenice, so držali. Rezultati v nekaterih panogah zatorej niso taki, kakor bi bili sicer, zlasti pa je trpela tekma v štafetnem teku, ker je vodila proga po cestnem blatu ter je pri tem tekmovalcem zlasti na ovinkih zelo pozešlo. Kljub temu pa je vladalo med tekmovalci izredno dobro razpoloženje in popolna disciplina. Prisostvovalo je izredno veliko število občinstva, ki se je zelo zanimalo za posamezne discipline, zlasti za skok v višino in daljino. Rezultati so naslednji:

Peterboj: I. Kavčič Peter, Škofja Loka, 56 točk, II. Schiffrer Živko, Škofja Loka, 49 1/2 točke, III. Kavčič Pavel, Škofja Loka, 48 točk. — Proste vaje: I. Bahovec Tone, Škofja Loka, 10 točk, II. Valenčič Boris, Kranj, 9 1/2 točke, III. Kavčič Peter, Škofja Loka, 9 1/2 točke. — Skok v višino z zaletom brez deske: I. Schiffrer Živko, Kranj, Zalezet Time, Škofja Loka in Kavčič Peter, Škofja Loka, vsi 150 cm. II. Kobi Miro, Kranj, Kavčič Pavel, Škofja Loka in Janc Adrian, Kranj vsi 145 cm. III. Valenčič Boris, Valenčič Ivo, Valenčič Demeter, vsi Kranj, ter Vrančar Savo, Škofja Loka, vsi po 140 cm. — Skok v daljino z zaletom brez deske: I. Schiffrer Živko, Kranj, 5 m 82 cm, II. Kavčič Pavel, Škofja Loka 5 m 40 cm, III. Kavčič Peter, Škofja Loka, 5 m 37 cm. — Suvanje krogle: I. Kavčič Peter, Škofja Loka, 9 m 50 cm, II. Schiffrer Živko 9 m 25 cm, III. Valenčič Boris, Kranj, 8 m 70 cm. — Tek na 100 m: I. Kavčič Pavel 12 sek., II. Kavčič Peter 12 1/2 sek., III. Zalezet Time 12 1/2 sek., vsi iz Škofje Loke.

Med članicami je dosegla prvo mesto v peteroboju sestra Pavla Kostlova, Kranj, 84,75.

FLIT

»Razena kanta s črnim robom«

UGONABLJA: Muhe, Komarje, Mravlje, Stenice, Bolhe, Ščurke, Molje i. t. d.

II. Vrtačnik Justina, Škofja Loka, 33,25, III. Bratina Milvana, Kranj, 30,75.

Pri tekmi posameznikov moškega naraščaja v višjem oddelku je dosegel prvo mesto Vrančar Drago, Škofja Loka s 54 točkami, II. Jesenovec Stanko, Škofja Loka, 52,50, III. Pezdič Jože, Radovljica, 48,75 od 60 dosegljivih točk. V nižjem oddelku je dosegla vrsta moškega naraščaja z Jesenic z 99 točkami prvo mesto, II. mesto Kranj I 28,5 točk, III. mesto Kranj II 28,4 točk. Kot posameznik si je priboril prvo mesto Eržen Valter, Kranj, 56,50 točk, II. Jakše Anton, Kranj, 56 točk in III. Razinger Jaromir, Radovljica, 54 točk od 60 dosegljivih.

Pri tekmi posameznice ženskega naraščaja v višjem oddelku je dosegla prvo mesto Nučič Sonja, Kranj, z 41 točkami, II. Florjancič Anica, Kranj, 31 točk, in Jakše Štefka, Kranj, ravno toliko, III. Azman Zdenka, Kranj, 27 točk. — V nižjem oddelku: Stančič Slavka, Kranj, s 27 točkami prvo mesto, II. Jožica Šmajdek 23 ter III. Azman Kušamila, Kranj, 18.

Tekme društevni vrst v štafetnem teku 4X100 m so se udeležila društva Jesenice, Kor. Bela-Javornik, Kranj s tremi vrstami, dalje Strazišče in Škofja Loka. I. mesto je dosegla Škofja Loka v času 59 1/2, II. Jesenice 61 1/2, III. dve vrsti iz Kranja s 61 1/2. Pri tekmi moškega naraščaja je dosegel I. mesto Sokol Jesenice s 66 1/2, II. Strazišče 66 1/2, III. Kranj 67 1/2.

Popoldanski javni nastop je zelo dobro uspel ter se ga je udeležilo številno občinstvo. Nastopilo je več vrst z različni panogami lahke atletike in z raznoterstvni moški dece kranjskega Sokola. Zelo dobro so izvajali ob spremljanju klavirja 4 člani domačega društva borilne vaje, stotako so lepo uspele vaje z obroči članic in naraščajnic Jeseniškega Sokola.

K projektu uradnega posloppja v Trebnjem

Prejeli smo:

V interesu javne razprave in strokovne kritike vseh javnih del, torej stvari, ki je pri nas na žalost do sedaj bila zanemarljena, kot odgovor g. Ivanu Zupanu na njegovo poročilo pod zgorajim naslovom v »Jutru« od 18. t. m., smatramo za potrebno, objaviti ves karakteristični slučaj natečaja za uradno posloppje v Trebnjem, ker dobro ilustrira razmere, ki pri nekaterih javnih delih vladajo, ki pa se v interesu izboljšanja prilik absolutno ne smejo več tolerirati.

Meseca septembra 1927 je občina Trebnje razpisala natečaj za uradno posloppje v Trebnjem. Natečaj se je udeležilo 19 konkurentov. Proti odredbam pravil Udruženja jugoslov. inženjerjev in arhitektov, ki predpisujejo, kako naj bodo sestavljene ocenjevalne komisije, je bila v Trebnjem sestavljena komisija takole: g. Josip Zafra, župan, g. inž. Josip Otahal, inšpektor, g. inž. Ahlfeld, šef gradbene direkcije v Novem mestu, g. dr. Pavel Skaberne, višji sodni svetnik, g. Josip Plantarič, dekan v Trebnjem, g. Ivan Grosek, trgovec v Trebnjem, g. Josip Pust, občinski svetovalec v Trebnjem.

Ta komisija je nagradila tri projekte: I. nagrada g. Ivan Zupan pod geslom »I. D. E. P.«

II. nagrada g. stavbenik Batelino pod geslom »Napredek«.

III. nagrada g. inž. arh. S. Rohman in inž. arh. M. Kos pod geslom »Integral«.

Po objavi nagrajenih načrtov je inž. Rohman konstatiral nepravilnosti, ki se tičejo nagrajenih načrtov, posebno glede II. nagrade g. stavbenika Batelina, kolega načrt je označil kot sploh nemogoč projekt, in zaključil, da so bile nagrade nepravilno podeljene.

Vse to je inž. Rohman priobčil v vlogi od 3. X. 1927 na Udruženje inženjerjev in arhitektov in zahteval, da se izvrši revizija natečaja. Na članskem sestanku je inšpektor g. inž. Otahal kot strokovni član komisije obljubil, da

iz prvih hiš pariške haute couture smo najelegantnejše

MODELE

za sestavo naše kolekcije dobili.

V največji izbiri prinašamo

kožuhe, plašče, ob'eke, klobuke, pletenine

in predmete za nakit.

Interesanten kroj, aparten material iz francoske svile, angleškega sukna in tipskih kožuhov so pripravljene za Vas za izdelavo v naših znanih kr-jnih delavnicah

MODELNA TRGOVINA SCHWARZ

GRAZ. HERRENGASSE 3 in 7

bo nagradne načrte razstavil, da se javnost sama uveri in oceni objektivnost sodbe komisije. Tega ni storil, pač pa je naknadno sestavil komisijo treh priznanih strokovnjakov, avtoritet in kapacitet, katerih objektivnost in vsestranska korektnost je izven vsakega dvoma. Ta komisija je nagradne načrte res pregledala in o njih 24. januarja t. l. izdala naslednje mišljenje:

»Predloženi so nam bili trije projekti z gesli I. D. E. P. (I. nagrada), Napredek (II. nagrada) in Integral (III. nagrada), tičeči se zgradbe novega uradnega posloppja v Trebnjem, da ocenimo njih kvaliteto. Projekta I. D. E. P. in Integral je treba po našem mnenju enako oceniti; prvega z ozirom na praktičnost, četudi običajno porazvrstitev prostorov, drugega zbog njegovih umetniških kvalitativ, ki se kažejo tako pri celotni dispoziciji stavbe kot pri fasadi. Tretji projekt (Napredek) ne kaže takih kvalitativ, ki bi ga usposablale za dodelitev nagrade. H koncu pri pomnimo, da bi se prva nagrada ne mogla prisoditi nikomur, ker bi za njo prišel v poštev lahko le osmerek, ki bi predstavljal nekaj skoraj absolutno zadovoljivega.«

Vse to je moralo biti jako dobro znano tudi g. Ivanu Zupanu. Radi tega nas je iznenadilo, ko smo videli, da g. Zupan z zvočnim reklamnim naslovom potom dnevnika iznosi ponovno v javnost stvar, katero smo imeli že za pozabljeno. Ker smo v vseh teh stvareh informirani, smatramo njegovo publikacijo za izživljanje, kakor tudi znak afronta proti meritorni razsodbi edinih in najkompetentnejših nepristranskih strokovnjakov komisije, katero smo priznali, čeprav ni bila sestavljena na našo inicijativo.

Upoštevajoč vse to je Klub arhitektov v Udruženju inženjerjev in arhitektov sekcija Ljubljana odobrila stvarno kritiko g. inž. Rohmana, priobčeno v »Jutru« 9. t. m. in s tem celo stvar predal v javnost. Klub arhitektov.

Izjava.

Obvestilo Alojzija Malgaja v »Jutru« in »Slovencu« od 23. IX. 1928 ne odgovarja resnici. — Radi samolastnega postopanja in žaličnega obvestila sem uvedel proti g. Malgaju sodne korake.

Jože Horvat.

Mizarski delovodja

se išče za takoj ali za 1. novembra pri lesni industriji za mizarski oddelke. V poštev pridejo le oni z dobrimi izpričevali in večletno prakso pri večjih mizarskih podjetjih. — Pismene ponudbe se sprejemajo na oglednem oddelku »Jutro« pod št. 10828.

Gradbeni inženjer

za vse gradbe, z 22letno prakso, strokovnjak za železobetone, tudi vajen v tehničnih bilancah. Išče udeležbo ali mesto s 1. oktobrom pri stavbeniku. Prevzame event. tudi vsako prehodno za poslenje v stroki. — Ponudbe na ogl. odd. »Jutra« pod »Gradbeni inženjer«. 11021

Prostovoljno gasilno društvo Braslovče javlja težko vest, da je nemila smrt ugrabila v najlepši moški dobi njegovega tovariša načelnika, gospoda

Ferdo Graha

posestnika in trgovca z usnjem v Braslovčah

Pogreb se bo vršil v sredo, dne 26. t. m. ob 10. uri dopoldne.

Ohranimo ga v najlepšem spominu.

Braslovče, dne 24. septembra 1928.

